

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Narkotika hit och narkotika dit - Vad är problemet?

**En komparativ diskursstudie om hur narkotika konstrueras i två
riksdagspartiers motioner.**

Emma Rosenkvist & Jonathan Erös
Kandidatuppsats (SOPA 63)
VT 2021
Handledare: Julia Rönnbäck

Abstract

Authors: Emma Rosenkvist and Jonathan Erös

Title: Narcotics here and narcotics there - What is the problem? A comparative discourse study about the construction of narcotics in two parliamentary parties' motions. [Translated title]

Supervisor: Julia Rönnbäck

Assessor: Eva Palmblad

The aim of this thesis was to analyse and compare how two Swedish parliamentary parties, the Left Party and the Sweden Democrats, have discursively problematized and depicted narcotics through the parties' political motions between the years 2010/11 to 2020/21. This was achieved by collecting all political motions regarding narcotics from each political party during this time span and finally selecting the most central motion from each year. The selected data was analysed with the help of Fairclough's critical discourse analysis to identify central discourses and a theoretical analysis to understand how these identified discourses were constructed. To achieve an understanding of these discourses, three theoretical components were chosen as a theoretical framework. First a theory about *knowledge* as a social construct was used to understand what knowledge the parties' conveyed. Secondly a theory of *political problematization* was used to see how narcotics could be constructed as a problem. Finally, Foucault's power- and knowledge discussions were used to understand how both knowledge and problematization about narcotics could be used as a tool for political power and influence. The results showed that the identified discourses had different patterns in how narcotics were constructed as a phenomenon. The parties' diverse use of words showed that language had a significant impact in how narcotics were problematized. The Sweden Democrats, however, had a much harsher use of language that determined that narcotics is an overarching societal problem, much in line with what today's research explains about Sweden's drug policies. The Left party instead consequently depicted narcotics through an individual perspective with a focus on vulnerable groups in society. Age, gender, and ethnicity were particular aspects. As a conclusion, the parties constructed narcotics through several different ways and that the different use of language, knowledge and problematization shows that perspectives on narcotics in Swedish politics are not mutual and that it is still a large problem that needs to be tackled politically.

Keywords: Narcotics, discourse, discourse analysis, politics, Sweden, social constructionism, problematization, Fairclough, Foucault

Förord

Först och främst vill vi båda rikta ett stort tack till vår handledare Julia Rönnbäck för allt stöd, ovärderlig handledning och för att du motiverat oss genom hela processen, tack! Denna uppsats har varit givande, tuff, men framförallt har den gett oss en utveckling framåt som blivande socionomer. Genom denna uppsats har vi öppnat våra ögon med nya perspektiv och lärdomar om att världen vi lever i inte *alltid* är så enkel att förstå.

Jag skulle vilja rikta ett stort tack till dig Jonte för att du orkat stå ut med mig som din uppsatskompanjon. Efter mängder av kaffe, otaliga timmar och orimligt mycket Lyft kan vi nu (äntligen) anse oss färdiga med en uppsats som gjort oss halvt flintskalliga. Tack!

Emma Rosenkvist

Helsingborg, 2021

Jag vill tacka dig Emma för att du är en av få personer som har lyckats hålla mig lugn och min stress i schack under sömnlösa nätter och jobbiga dagar; för allt vi har tagit oss igenom tillsammans! Jag vill även tacka mina fantastiska vänner och mina föräldrar för all förståelse, stöd och hjälp. Ni är bäst! Tack.

Jonathan Erös

Helsingborg, 2021

“Ju mer man tänker, ju mer inser man att det inte finns något enkelt svar”

Men...

“Om man tänker efter en stund kan det hända att man kommer fram till ett mycket viktigt beslut”

- Nalle Puh (A.A Milnes)

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	5
1.1 Problemformulering	6
1.2 Syfte	8
1.3 Frågeställningar	8
2. Forskningsläge	9
2.1 Forskningslägesökning	9
2.2 Tematisering av forskningsläge	9
2.3 Forskning om svensk narkotikapolitik	9
2.4 Diskursiv forskning kring narkotikapolitik	11
2.5 Sammanfattning och studiens bidrag	13
3. Teoretisk referensram	14
3.1 Diskurs och socialkonstruktivism	14
3.1.1 Makt och kunskap	16
3.2 Politisk probleminramning	17
4. Metod	18
4.1 Urval	18
4.1.1 Urvalsprocess	19
4.2 Analysmetod	21
4.2.1 Analysprocess	22
4.3 Studiens tillförlitlighet	23
4.4 Forskningsetiska överväganden	24
4.5 Arbetsfördelning	25
5. Analys	26
5.1 Diskursanalys av Sverigedemokraterna	26
5.1.1 Faran med narkotika	26
5.1.2 Alla andras ansvar	30
5.2 Diskursanalys av Vänsterpartiet	33
5.2.1 Utsatta grupper i fokus	33
5.2.2 Narkotikaanvändares (o)jämlighet	38
5.3 Jämförande analys	42
6. Slutsatser och diskussion	44
6.1 Slutsatser	44
6.2 Metoddiskussion	46
6.3 Diskussion om forskning	47
6.4 Förslag på framtida forskning	49
7. Källförteckning	50
8. Bilaga	54

1. Bakgrund

Det svenska målet för narkotikapolitiken är ett narkotikafritt samhälle. Sverige har tidigare haft en liberal syn på narkotika, främst under 1960- och 1970-talet. Dock skedde det en förändring under slutet av 1970-talet och Sverige har numera en mer restriktiv narkotikapolitik. Idag är det kriminellt och olagligt att bruka, inneha och sälja narkotika i Sverige. Sverige lägger stor vikt vid en folkhälsobaserad narkotikapolitik som syftar till att främja medborgarnas hälsa vilket grundar sig i nationens tankesätt om att narkotikabruk är skadligt för hälsan (Prop. 2020/21:132, s. 83).

Den svenska regeringen beslutade om en samlad strategi som gällde under åren 2011–2015 som skulle ersätta de befintliga handlingsplanerna för alkohol och narkotika. Detta var den första samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopning- och tobakspolitik, förkortat ANDT, och syftet med den samlade strategin var att underlätta den statliga styrningen inom området genom att koppla inriktning och prioriteringar gällande samhällets insatser till det övergripande målet. I februari 2016 beslutades om en förnyad strategi för åren 2016–2020 och regeringen ville då ytterligare öka engagemanget inom området. Regeringens övergripande mål för ANDT-strategin var då ”ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador av alkohol och med ett minskat tobaksbruk” (Folkhälsomyndigheten, 2020).

Regeringen har den 18 mars 2021 överlämnat en proposition till riksdagen för en förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar för åren 2021–2025. Regeringsförslaget avseende det övergripande målet att Sverige ska ha ett samhälle fritt från narkotika ska kvarstå. Den förnyade strategin beskriver bland annat ett ökad fokus på preventionsarbetet gällande narkotika. I propositionen tas även ett tillkännagivande upp från riksdagen gällande narkotikapolitiken. Den 4 mars 2020 gav riksdagen ett tillkännagivande om att ett initiativ bör tas från regeringen om en nollvision vad gäller narkotikarelaterade dödsfall. Regeringen fastställer i propositionen att ett mål om att en sådan nollvision ska inkluderas i den nya ANDTS-strategin (Prop. 2020/21:132).

1.1 Problemformulering

Sverige hade, enligt Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk, år 2019 81.5 narkotikarelaterade dödsfall per en miljon invånare (EMCDDA, 2020). Detta var den högsta siffran i Europa. År 2019 gjordes det dessutom 113 000 anmälningar enligt narkotikastrafflagen (1968:64) vilket är en ökning på 6% jämfört med året innan och under det senaste decenniet har anmälningar gällande narkotikainnehav ökat med 79%. Det egna narkotikabruket är den vanligaste brottstypen gällande narkotikabrott (BRÅ, 2020). Drogmarknaden beskrivs ha utvecklats till att bestå både av illegala droger men också av narkotikaklassade läkemedel. År 2018 ökade även antalet narkotikabeslag gjorda av polis och tull i Sverige (Folkhälsomyndigheten, 2019). Det har skett förändringar gällande resurser hos polis och tull som är en möjlig förklaring till att antalet narkotikabeslag har ökat. En annan förklaring är att tillgängligheten till narkotika i Sverige har ökat. Narkotika i Sverige beskrivs vara lättare att få tag idag än det varit på länge (CAN, 2019).

Förutom att det finns en utbredd dödlighet i Sverige kring narkotikamissbrukare har Sverige även en hög andel intagna på anstalter. Det vanligaste huvudbrottet för nyintagna på anstalter är narkotikabrott/smuggling. Brottet har sedan 2013 ökat med 9 procentenheter och var 2019 överlägset det vanligaste huvudbrottet för nyintagna med sina 34% till skillnad från det näst vanligaste huvudbrottet, våldsbrottet, som stod för 16% (Kriminalvården, 2019). Detta visar att narkotikabrott är ett brott som successivt blivit vanligare på anstalter de senaste åren. Då det finns en sådan dödlighet som är så pass hög och att det finns ett utbrett narkotikamissbruk i Sverige gör att detta blir en nationell politisk fråga.

Trots att ovanstående visar en problematisk bild av narkotika i Sverige går det att se att politiska förändringar kan ge positiva resultat. En studie, kring politisk förändring, som visar på detta genomfördes i Skåne. Den politiska förändringen gällde villkoren för att ta del av substitutbehandling för narkotikaklassade opiater. Studien visade att förändringen gav bättre tillgång till denna behandling vilket resulterade i ett minskat antal dödsfall av opioidöverdoser (Andersson et al, 2021, s. 1). En liknande studie gjord av Romelsjö et al. (2010, s. 1) visar även den på samma resultat när Stockholm lättade på tillgången till substitutbehandling.

Den svenska regeringen har, som tidigare beskrivet, beslutat om samlade strategier för narkotikapolitik. Även om regeringen har varit enade om att Sverige ska sträva efter att vara fritt från narkotika, verkar det som att olika politiska partier har olika uppfattningar om hur narkotikan i Sverige ska bekämpas och hur Sverige ska få ner antalet dödsfall relaterade till och orsakade av narkotika.

Exempelvis skriver Vänsterpartiet på sin hemsida att bruket av narkotika borde avkriminaliseras då personer med narkotikamissbruk är i behov av att få tillgång till vård. Dock ska innehav, tillverkning och försäljning av narkotika fortsatt vara olagligt. Vänsterpartiet står bakom en förstärkt vårdgaranti och är också för sprutbyte bland annat för att göra det möjligt att erbjuda andra insatser för personer som missbrukar narkotika (Vänsterpartiet, 2020). I en intervju till Svenska Dagbladet berättar den dåvarande partiledaren för Vänsterpartiet, Jonas Sjöstedt, att Vänsterpartiet inte anser att en kriminalisering av narkotikabruk är ett effektivt medel i dagens narkotikapolitik. Han menar att kriminalisering av narkotikabruket motverkar att brukare inte söker hjälp och att de därför vill avkriminalisera bruket av narkotika (Svenska Dagbladet, 2019).

Till skillnad från Vänsterpartiet skriver Sverigedemokraterna på sin hemsida att det förebyggande arbetet mot användningen av droger måste prioriteras. Sverigedemokraterna står bakom obligatoriska drogtester och utbyggd skolhälsovård för att tidigt upptäcka riskbeteenden. Sådana förändringar anser partiet resultera i mer framgångsrika behandlingsinsatser (Sverigedemokraterna, 2020). Vidare menar Sverigedemokraternas pressansvarige i en artikel från Expressen att Sverigedemokraterna står bakom en restriktiv narkotikapolitik och att Sverigedemokraterna lägger in motioner för att straffskalan för narkotikabrott ska "skärpas kraftigt" och berättar även att Sverigedemokraterna vill införa visitationszoner i områden för att komma åt narkotikaförsäljning (Expressen, 2020).

Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna skiljer sig åt på så vis att Sverigedemokraterna verkar stå för en betydligt hårdare narkotikapolitik i form av straff och kontroll än vad Vänsterpartiet gör. Vänsterpartiet står istället för en politik som betonar vård och omsorg för individen. Förändringar inom politiken går mycket långsamt och Sverige beskrivs ha fastnat i utvecklingen gällande narkotikapolitiken (Goldberg, 2012). Oenighet mellan politiska partier är en förklaring på den handlingsförlamning och passivitet som finns inom narkotikapolitiken (Svensson, 2014).

Med tanke på den allvarliga situation som råder i Sverige idag och det höga antalet dödsfall relaterade till narkotika tillsammans med att tillgängligheten till narkotika verkar öka i Sverige kan det anses att utvecklingen kring ett narkotikafritt samhälle går åt fel håll. Den syn på narkotika och missbruk som presenteras av ovan nämnda riksdagspartier, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, ger olika uppfattningar på hur narkotikaproblematiken ska lösas i Sverige. Denna studie kommer att undersöka hur och vad partierna motionerar kring på riksdagsnivå. Mer specifikt är syftet följande:

1.2 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna motionerar kring narkotika för att kartlägga och jämföra hur narkotika diskursivt konstrueras och problematiseras mellan riksdagsåren 2010/11 och 2020/21.

1.3 Frågeställningar

- Vilka diskurser kan urskiljas i Vänsterpartiets respektive Sverigedemokraternas motioner rörande narkotika?
- Hur konstrueras narkotikaproblematiken och dess lösningar i Vänsterpartiets respektive Sverigedemokraternas motioner utifrån olika diskurser?
- Vilka diskursiva likheter och skillnader finns det mellan Vänsterpartiets och Sverigedemokraternas motioner rörande narkotika?

2. Forskningsläge

2.1 Forskningslägesökning

Under sökningen efter tidigare forskning har vi använt olika sökord för att få fram relevant forskning. Vi har bland annat använt sökorden “drogpolitik” och “narkotikapolitik”. Utöver dessa svenska sökord har vi även använt sökorden “substance”, “Sweden”, “policy” och “politics” i olika kombinationer för att bredda urvalet av forskning genom att få sökträffar på studier som är skrivna på engelska. Dessa sökord har använts på diverse sökportaler som LubSearch och Libris.

2.2 Tematisering av forskningsläge

Forskningsläget är organiserat i två teman. I det första temat, *Forskning om svensk narkotikapolitik*, presenteras överskådlig forskning kring det narkotikapolitiska läget i Sverige för att ge en konkret bild över hur narkotikapolitiken ser ut i Sverige. Det andra temat, *Diskursiv forskning kring narkotikapolitik*, presenterar en diskursiv bild kring narkotikapolitiken för att visa hur narkotika ses som ett problem inom politiken. Vi avslutar kapitlet med ett avsnitt som behandlar denna studies bidrag till forskningsläget.

2.3 Forskning om svensk narkotikapolitik

När det gäller svensk forskning om narkotikapolitik har det gjorts en del, framförallt de senaste fem åren, men redan 2001 publicerades det avhandlingar kring den narkotikapolitiska kontexten. En avhandling som är skriven av Hübner (2001, s. 208) syftar till att se hur en allmän bild av hur inställningen till narkotika ser ut och vilka politiska åtgärder som allmänheten håller med om; det vill säga så bidrar avhandlingen med en koppling mellan allmänheten och den narkotikapolitik som förs. Detta genom enkätundersökningar som metodologiskt redskap. Det visade sig att det fanns ett samband mellan åsikterna och narkotikapolitiska åtgärder. Hübner (2001, s. 71) beskriver att kontrollen för narkotika trappas upp i Sverige och förklarar att denna hårda inställning till narkotikabruket upprätthåller ett tabu som syftar till att minimera användningen av narkotika. Författaren menar att Sverige har en restriktiv kontrollpolitik då narkotika har problematiserats och betonats för sin farlighet.

Den andra avhandlingen som presenteras är Tops (2001) som undersöker anledningarna till varför Sverige och Nederländerna har just den narkotikapolitik de har och vilka kontextuella omständigheter som bidragit till politiken. Avhandlingen behandlar bland annat internationella och nationella kontexter samt hur olika institutioner förverkligar och inför narkotikapolitiken. Precis som Hübner (2001) menar Tops (2001) att den svenska narkotikapolitiken problematiserar narkotikan för dess fara; en sjukdom, en kris och en epidemi. Narkotikapolitiken blev utformat på så sätt att det är ett gemensamt problem, som befolkningen tillsammans kunde och skulle tackla. Samtidigt menar Tops (2001) att en problematisering kring narkotika kunde hänföras till en ungdomskultur som glorifierade droger, som i sin tur kunde motverkas genom att simulera en hälsosam och drogfri ungdomskultur. Den sociala kontrollen som författaren bland annat lyfter upp kan förstås ligga i linje med Sveriges nollvision kring droger, exempelvis under 1970-talet utvecklades jakten på missbrukare som ett verktyg för att störa narkotikamarknaden och tackla narkotikaanvändningen (Tops, 2001, s. 212 ff.).

En senare studie från 2018 som gjort en överskådlig djupdykning via fallstudier från Europa, jämför även den Sveriges och Nederländernas narkotikapolitik och visar på att det narkotikapolitiska läget i Sverige är oförändrat. Chatwin (2018) menar att det finns ett begränsat belägg för att Sverige försöker ta tag i narkotikarelaterade problem gällande tungt missbruk, dålig hälsa och livslängden på de som missbrukar. Dessutom menar Chatwin (2018) att det är en rätt simpel syn som Sverige har, där man ser det som ett gränsöverskridande politiskt problem kring drogpolitiken och att det inte finns någon anledning till att ändra på den restriktiva politik som råder idag. Det vill säga att alla politiska partier är överens om att visionen om ett drogfritt samhälle återstår (Chatwin, 2018, s. 3 f.).

En annan jämförande studie som gjorts som syftade till att analysera olika länders politik kring Novel psychoactive substances, förkortat NPS, kom fram till att under de senaste decennierna har Sveriges narkotikapolitik blivit mer och mer restriktiv, ämnat till att få ett drogfritt samhälle (Neicun et al, 2019, s. 14).

En annan nutida forskning som också visar på att Sverige har en restriktiv narkotikapolitik är en artikel skriven av Goldberg. Goldberg (2021) presenterar utifrån artikelns syfte hur Sveriges narkotikapolitik är upplagt och hur kärnan i denna politik ser ut. Genom beskrivningar av den svenska narkotikapolitiska modellen blir hans slutsats att Sverige under flera decennier försökt att tackla narkotika- och missbruksproblematiken, men att vi idag är längre ifrån visionen om ett drogfritt samhälle än när Sverige började sitt arbete med det (Goldberg, 2021, s. 112–124).

2.4 Diskursiv forskning kring narkotikapolitik

Den forskning kring narkotikapolitiska diskurser som bedrivits har bland annat studerat statliga dokument och handlingar. En av dessa studier behandlade tio offentliga rapporter (SOU:er) mellan åren 1981–2011. Studien syftar till att kartlägga hur drogpolitiken ser ut och hur droger byggts upp som problematiska inom politiken. Det studien kom fram till är att det finns ett skifte i hur Sverige ser på drogproblematiken som ett politiskt problem; från det att man har sett på det som ett problem som påverkats av socialt utanförskap där politiska åtgärder kunde lösa detta, till att droger blivit ett mer individualistiskt problem som ska lösas av experter. Därmed försvinner det politiska ansvaret och det preventiva arbetet fokuseras på individen (Roumeliotis, 2014, s. 345).

En annan studie som har analyserat offentliga riksdagsdokument hade som syfte att undersöka de ideologiska visioner som då fanns inbäddade i hur riksdagen formulerade narkotikaproblemet under åren 1960-2000. Studien visar att riksdagen varit eniga om att narkotika var något ont som kom från “utsidan”, vilket är en åsikt som varit ståndaktig. Drogerna representerade det som var kulturellt motbjudande och i slutet av 1990-talet var droger motsatsen till ett önskvärt liv och beskrevs även vara orsaken till sekter, kyrkbränder och mord. Riksdagsdebatter under 1980- och 1990-talet karaktäriserades av en enighet, både gällande problembeskrivning och dess lösningar. Risken för att bli misstrodd som narkotikaliberal, ledde till en avsaknad av opposition, som i sin tur medgav en ännu hårdare narkotikakontroll och ett motstånd för substitutionsbehandlingar (Edman, 2013, s. 11 f.).

Ytterligare en diskursiv studie av dokument behandlar hur narkotikabrukare framställs i både Australien och Sverige och gjordes genom att analysera hur metaforer tas upp i statliga dokument. Det dokument som analyserades i artikeln var en sammanfattning av Sveriges ANDT-strategi, *A cohesive strategy for alcohol, narcotic drugs, doping and tobacco (ANDT) policy: A summarized version of Government Bill 2010/11:47*. Studiens syfte var att förstå och identifiera dessa metaforer och innebörden av dessa i det nuvarande politiska läget i vardera land. Studien beskriver att droganvändare i Sverige blir socialt exkluderade då de anses vara offer för personligt lidande. Målet är därmed att få droganvändare att återgå till det normala genom vård, även då artikeln också belyser faktorn att sannolikheten är högre att droganvändare får straff i stället för vård. Metaforer som bland annat togs upp var sådana som betonade *vård* och *rehabilitering* samt det gemensamma och *delade* ansvaret i Sverige (Moore et al, 2015, s. 427).

Annan diskursiv forskning behandlade hur cannabis och narkotikapolitik lyfts fram på vetenskapliga konferenser. Studiens syfte var att belysa hur politiska diskurser kring cannabis karaktäriseras för att legitimera en restriktiv narkotikapolitik. Detta gjordes genom att analysera två konferenser som var ämnade åt att sprida information om cannabis för att förstå hur olika (politiska) aktörer argumenterar för att upprätthålla cannabis som ett samhällsproblem. Resultaten visade att kontroll och ett restriktivt förhållningssätt blir legitimerat av vetenskapliga belägg, snarare än att det handlar om personliga åsikter som förhåller sig till drogpolitikens nollvision. Genom detta så finns det ett gemensamt "vi"- tänk där de som förespråkar för en restriktiv förbudsvision förhåller sig till "forskning" som stöd i deras resonemang (Månsson & Ekendahl, 2015, s. 221).

En diskursiv studie som också berör vetenskapliga belägg inför politiska förändringar, i detta fall kring opiatbehandlingar, kom fram till att kunskap framställdes som evidensbaserat istället för att den presenterade "kunskapen" värderas. Det sätt man pratade om problemet blev en sorts sanning. Flera diskurser kunde sammankopplas till den svenska narkotikapolitik som råder med en individualistisk syn på problemet, varav denna typ av behandling sågs som en enda väg till att lösa problemet kring opiatanvändning, och kunskapen skapade därmed lösningen (Ekendahl, 2009, s. 258 ff.).

2.5 Sammanfattning och studiens bidrag

Forskningen idag visar att det finns en bred bild av att Sverige bedriver en restriktiv narkotikapolitik där det inte har skett särskilt stora förändringar (se exempelvis Goldberg 2021; Chatwin 2018). Det narkotikapolitiska läget och debatten kring den är enligt forskningen relativt stillastående. Vi har bland annat sett en diskursiv forskning gällande generell narkotikapolitik och hur narkotika framställs med politiskt tema i studierna (se exempelvis Månsson och Ekendahl 2015; Roumeliotis 2014.). Den komparativa politiska forskning som bedrivits har gjorts kring olika länders narkotikapolitik (se exempelvis Tops 2001; Chatwin 2018.). Forskningsläget idag saknar specifik komparativ forskning av Vänsterpartiet eller Sverigedemokraternas narkotikapolitik, och än heller finns det några diskursiva studier om specifik partipolitik gällande narkotika. Genom denna studie kan vi bidra med nya insikter om hur narkotika framställs i svensk politik.

3. Teoretisk referensram

I föreliggande kapitel beskrivs uppsatsens teoretiska utgångspunkter och centrala begrepp. För att besvara studiens andra frågeställning, *Hur konstrueras narkotikaproblematiken och dess lösningar i Vänsterpartiets respektive Sverigedemokraternas motioner utifrån olika diskurser?* kommer ett socialkonstruktivistiskt kunskapsperspektiv användas för att förstå hur kunskap och förståelser av narkotika framställs. En teori kring politisk probleminramning kommer även att användas för att förstå hur problematisering av narkotika görs. Vi kommer även att använda oss av Foucaults makt- och kunskapsperspektiv för att skapa en bild av hur de teoretiska delarna förhåller sig till varandra i de olika diskurserna. Studiens analysmetod kommer att identifiera olika diskurser och därefter kommer denna teoretiska referensram användas som helhet för att förklara vad som karakteriserar de olika diskurserna.

3.1 Diskurs och socialkonstruktivism

Då syftet med denna studie är att undersöka hur Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna motionerar kring narkotikapolitiken för att ta reda på hur narkotika diskursivt konstrueras och problematiseras behöver vi klargöra vad vi menar med begreppet diskurs. Diskurser kan beskrivas vara olika utsagor av omvärlden, vad som kan och *får* sägas om olika saker. Diskurs kan därför förklaras vara ett uppgjort och givet sätt på hur omvärlden tyds. Gränserna för en diskurs skulle kunna hittas när beståndsdelarna av en diskurs börjar bli oförenliga med vad som kan och får sägas inom diskursen (Jørgensen & Phillips, 2000, s. 19; s. 136).

Språket är centralt i diskursanalyser och beskrivs vara något som inte endast används för att förstå den verklighet vi lever i utan även är en bidragande faktor till hur den sociala verkligheten konstrueras. Genom språket kommer vi att tolka omvärlden, vilket i sin tur kommer att ge konsekvenser för människor. Ett exempel är hur Sverige tidigare talat om ”sinnesslöa” (numera benämns personerna med intellektuell funktionsnedsättning) vilket gav konsekvenser för de personer på så sätt att vi låste in dem, vilket idag skulle anses vara olämpligt (Boréus, 2015, s. 177).

Språk är därför inte enbart ett sätt som tillåter oss att tolka information om vår omvärld, språket konstituerar; det bildar vår sociala värld. När fenomen beskrivs och tolkas utifrån olika diskurser och perspektiv så innebär det även olika synsätt på hur fenomen hanteras. Det innebär därför att språket inte bara ger oss information som tolkas, utan att dessa språkliga tolkningar av olika saker ger oss information om *hur* vi ska agera (Jørgensen & Phillips, 2000, s. 15 f.). Det rådande sättet att tolka världen och tala om olika ting - de rådande diskurserna - kommer att lägga grunden för vår uppfattning om verkligheten men också dess problem samt hur dessa ska lösas. Diskurser blir därmed en referensram för att rättfärdiga makt (Bryman, 2018, s. 640).

Den diskursanalytiska metoden som studien använder sig av utgår från socialkonstruktivism. Det socialkonstruktivistiska perspektiv som kommer ligga till grund för studiens teoretiska förhållningssätt är det som specifikt tittar på kunskapen som en social konstruktion. Wenneberg (2010) beskriver att detta socialkonstruktivistiska perspektiv menar att kunskap definieras utifrån sociala faktorer och skapas därmed både av makt och andra sociala intressen. Överenskommelser av olika saker och dess natur skapar också den sociala faktan kring saken. Även när olika saker kan betraktas som objektivt handlar det om en konsensus kring den sociala betydelsen av saken; bara för att vi ensamt betraktar en sak att ha en specifik betydelse innebär det inte att alla andra gör det. Den sociala verkligheten kring kunskapen kan förklaras av att saker existerar och vi kan alla se det, men att det finns olika uppfattningar och betydelser kring denna sak som är högst subjektiva (Wenneberg, 2010, s. 80 f.).

Den sociala verkligheten och vårt sätt att uppfatta världen upprätthålls alltså i sociala processer, där kunskap genereras genom gemensamma sanningar om vad som är sant och falskt. Det finns då ett samband mellan kunskap och sociala processer. På samma sätt finns det samband mellan kunskap och social handling. Olika sätt att uppfatta världen leder till olika sociala handlingar. Beroende på hur kunskap konstrueras kan det leda till olika sociala konsekvenser (Jørgensen & Phillips, 2000, s. 12).

Denna studie kommer att, genom detta perspektiv, förhålla sig till att det finns olika förståelser kring narkotika. De riksdagspartier som studeras utifrån sina motioner kommer att tala om narkotika, vilket är ett område som subjektivt uppfattas olika av båda partierna. Däremot så kommer studien genom detta teoretiska förhållningssätt att rikta in sig på den sociala verklighet som partierna förmedlar i sina motioner.

3.1.1 Makt och kunskap

En utgångspunkt för hur Foucault resonerar kring *makt* är att makt är i ett förhållande till kunskap. Men makt ska inte förstås som att det enbart innebär förtryck, det är enligt Foucault något som bland annat *skapar* kunskap och diskurser. På så sätt går det att se hur makten kring något ser ut som det gör och varför vissa saker pratas om medan andra perspektiv exkluderas (Jørgensen & Phillips, 2000, s. 21). Detta kan exemplifieras genom att olika utsagor, i form av objekt och subjekt kan relateras till varandra. Det är här makt och kunskapsförhållandet kommer till liv. Utsagor i den bemärkelsen kommer att relateras mellan varandra, det vill säga hur olika historier kring ett objekt eller subjekt förklarar vad subjektet eller objektet är för något (Foucault, 2002, s. 46 ff.).

Vidare i diskussionen kring förhållandet mellan kunskap och makt belyses även en gränsdragning av det som är dåligt och det som är bra. Vetandet kring olika saker och ting medföljer alltså även en sorts definition i kategoriseringarna om förhållandet mellan dåligt och bra, eller för den sakens skull, normalt kontra avvikande (Foucault, 2017, s.250 ff). Den makt- och kunskapsrelation som Foucault beskriver kommer användas i analysen för att koppla samman de teoretiska perspektiv som används. Analysen kommer att använda *makt* och *kunskap* och se hur dessa begrepp förhåller sig till varandra, för att undersöka hur partiernas verklighetsuppfattning kring narkotikaproblematiken konstrueras i motionerna för att legitimera politiska åtgärder.

3.2 Politisk probleminramning

När ett problem blir en politisk fråga sker en inramning av problemet där olika perspektiv kommer att tas upp medan andra perspektiv utestängs. Den probleminramning som ofta får mest gehör är ofta den som passar in i den bild som många har av problemet, vilket kommer att leda till politiskt inflytande och den makt som det medför. Det som skapar en probleminramning eller ser till att den aktualiseras görs av både erfarenheter och andra samhällsliga omständigheter. Det kan göras av både språk som stärker problembilden i hur man talar om problemet, exempelvis allvarligheten i det. Det kan också aktualiseras genom statistik och siffror men även vilket orsakssamband problemet har (Olsson et. al, 2019, s. 66 ff.). I analysen kommer detta perspektiv på probleminramning användas för att undersöka på vilket sätt narkotikaproblematiken konstrueras i motionerna.

4. Metod

I detta kapitel redogör vi för studiens urval och tillvägagångssätt. Vi redogör också för vår analysmetod, studiens trovärdighet och senare för vi ett resonemang kring forskningsetiska överväganden kopplat till denna studie. Avslutningsvis redogör vi för författarnas arbetsfördelning.

4.1 Urval

Studien har riktat in sig på två riksdagspartier, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet med motiveringen att dessa riksdagspartier kan beskrivas som ytterkantpartier och även med motiveringen att partierna inte är med i regeringen eller andra stora samarbeten. Valet av tidsperiod är mellan riksdagsåren 2010/11 till och med 2020/21. Detta motiveras främst utifrån två faktorer. Dels att det påbörjade arbetet kring ANDT-strategin kom igång under riksdagsåret 2010/11 och dels för att Sverigedemokraterna blev invalda i riksdagen år 2010.

Denna studie har använt sig av ett kriteriestyrt urval som är en del av det målstyrda urvalet. Bryman (2018, s. 495 f.) beskriver att det målstyrda urvalet grundar sig i att urvalet av enheter har en direkt koppling till studiens forskningsfrågor, vilket kommer bestämma urvalets enheter. Utifrån studiens forskningsfråga var enheten motioner och vilka motioner som har analyserats bestämdes utifrån det kriteriestyrda urvalet. Bryman (2018, s. 497) beskriver att det kriteriestyrda urvalet handlar i stort om, att man väljer ut de enheter som uppfyller de kriterier studien har haft i sin undersökning. Vi har valt denna urvalsmetod eftersom den lämpar sig för denna studie då det finns en tydlig avgränsning gällande vilka enheter som kommer undersökas. Denna studie är, som tidigare beskrivit, även avgränsad till att endast beröra narkotika varpå ett kriteriestyrt urval är lämpligt för att studiens datainsamling ska hålla sig till studiens syfte och möjliggöra att forskningsfrågorna går att besvara. Vilka kriterier denna studie har använt sig av beskrivs och redogörs för i nästföljande avsnitt.

4.1.1 Urvalsprocess

Avgränsningen i urvalsprocessen låg specifikt på begreppet *narkotika*. Det hade förvisso varit intressant att även använda sig av begrepp såsom *droger* och/eller *missbruk*. Problemet med dessa begrepp är att de inte specifikt tyder på illegala substanser eller missbruk av dessa. *Droger* innefattar även substanser som är legala och är därför inte av intresse för studien. Ej heller är *missbruk* specifikt synonymt med *narkotikamissbruk* utan kan innefatta en mängd olika missbruk som inte berör narkotika. Vi vill undersöka hur de illegala drogerna, det vill säga ej icke-medicinsk narkotika och andra droger, lyfts upp i motionerna. Det innebär dock inte att missbruk eller droger som begrepp inte förekommer i motionerna, men de gånger dessa begrepp gör det måste motionen starkt anknyta till begreppet narkotika. Det vill säga narkotikamissbruk eller droger som anses vara narkotika.

Analysen har, som tidigare nämnts, behandlat motioner från de två riksdagspartierna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Urvalet av motioner gjordes genom att göra en sökning på motioner via riksdagens dataarkiv för allmänna handlingar. Sökordet var, som tidigare presenterat, avgränsat till *Narkotika*. Vi fortsatte avgränsa sökningarna genom hemsidans filteringsfunktion efter dokumenttyp: motioner eftersom studien enbart fokuserar på dessa. Vidare i filteringsprocessen har även riksmöte, vilket är ett annat begrepp för riksdagsår, för de aktuella årtalen kryssats i. Sist har vi filterat för att få ut motioner från de specifika riksdagspartierna. Denna process har varit lika för båda partierna.

David och D. Sutton (2016, s. 163) menar att urvalet av material ska vara representativt för det eller den gruppen som forskaren är intresserad att studera. Efter sökningen har vi därför fortsatt att avgränsa genom att vi har sorterat ut motioner som inte specifikt berör narkotikapolitiken. I dessa motioner gav "narkotika" minst en sökträff, vilket gjort att motionen blivit en träff i vår sökning, dock hade begreppet inte berört narkotikapolitiken mer än i den mån där partiet exempelvis ska anslå en budget för avgiftsområdet som i olika budgetmotioner.

Vidare valde vi motioner som kan anses vara de mest centrala för det riksdagsåret. Inom vissa årtal fanns det motioner som tar upp ett visst problem kopplat till narkotika, men samma problem togs även upp i andra motioner det året som samtidigt då också tar upp andra problem kring narkotika. I det fall valde vi motioner som vi ansett varit mest centrala, vilket har varit motioner som tar upp flest problem eller perspektiv kring narkotikafrågan.

Utöver ovanstående har vi även sorterat bort motioner som har berört andra huvudfrågor, som exempelvis trafficking, där motionen endast tar upp narkotika för att beskriva och styrka att den huvudfrågan är lika problematiskt som narkotikafrågan. Därmed tar inte motionen upp narkotika i den bemärkelsen som denna studie är avsedd att undersöka. De motioner som ansetts varit mest centrala måste därför haft narkotika som en del av huvudfrågan och *inte* en konsekvens utav den.

Denna sökning genererade i totalt 128 sökträffar för Sverigedemokraterna och för Vänsterpartiet resulterade sökningen i totalt 33 sökträffar. För Vänsterpartiet fanns det inte motioner för vissa riksdagsår som gav sökträff efter sökordet "narkotika" alternativt att sökträffen saknar relevans till studiens syfte. Dessa riksdagsår är 2014/15, 2016/17 samt 2019/20. För Sverigedemokraterna saknades det motioner år 2018/19 och 2019/20. Totalt kommer 9 motioner från Sverigedemokraterna samt 7 motioner från Vänsterpartiet att analyseras.

Även då vissa årsperioder saknar relevanta motioner anser vi att det går att göra en diskursanalys då det är *helheten* och inte *antalet* i sig som är huvudfokus. Bolander och Fejes (2015, s. 93 f.) menar även de att datainsamling och analysen i en diskursanalys handlar om en helhet. Det finns en medvetenhet om att materialet blir ojämnt fördelat partierna emellan och att det kan ge konsekvenser på den analys som ska göras. Denna ojämnhet av materialet kan göra att det inte blir en lika rättvis analys för båda partierna vilket möjligtvis kan framstå som partiskt eller ofullständigt. Det kan alltså innebära en djupare analys för det ena partiet medan det andra partiet inte får en lika nyanserad analys. Vänsterpartiet har dock haft mer omfattande motioner än Sverigedemokraterna.

Bolander och Fejes (2015, s. 94) menar dock att inget material som väljs i en diskursanalys är viktigare än något annat material. Däremot anser vi även att det är viktigt att vara konsekventa i hela urvalsprocessen och inte manipulera resultaten för att göra det mer "rättvist", för att förenkla för oss själva eller göra så att verkligheten ser annorlunda ut än vad den faktiskt är.

4.2 Analysmetod

Studien utgår från Norman Faircloughs tredimensionella diskursanalys. Valet av denna sorts analys anknyts till studiens syfte då analysmetoden riktar in sig på texter för att undersöka diskursiva processer. Fairclough utgår från lingvistik och hur man genom den kan utläsa olika typer av diskursiva förlopp kopplat till texter. I denna modell menar Fairclough att språket som förmedlas kan delas upp i tre olika men integrerade dimensioner vilka är text, diskursiv praktik och social praktik. Fairclough menar att diskurser bland annat både återskapar och förändrar kunskap, maktrelationer och andra samhällseliga strukturer. Diskursiva processer kan alltså ses som både något som *är* men även *görs* och *förändrar* då vissa element hamnar utanför en given diskursiv struktur (Jørgensen & Phillips, 2000, s.70 ff.). Det går alltså genom Faircloughs metod att avläsa diskursiva processer i texter och mer exakt avser vi undersöka vilka diskurser som går att urskilja ur de olika riksdagspartiernas motioner rörande narkotika.

De delar som Fairclough använder sig av behöver inte nödvändigtvis användas fullt ut, utan det går att använda olika delar av analysmetoden utifrån studiens frågeställningar och problemformulering (Jørgensen & Phillips, 2000, s. 81). De redskap studien kommer att använda sig av och fokusera på kommer vara två begrepp, vilka är *transitivitet* och *modalitet* som används kontinuerligt i textanalyser. *Transitivitet* i textanalysen behandlar hur subjekt eller objekt anknyts till olika omständigheter och på så sätt går det att se hur omständigheterna kopplas eller inte kopplas till olika saker. När någonting kopplas till en omständighet eller ett sammanhang kan den benämnas som en "agent" eller en "aktör". Om inte en agent kopplas till ett sammanhang blir fokuset i omständigheten enbart på effekterna, och framställs som "naturfenomen"- någonting som bara händer (Jørgensen & Phillips, 2000, s. 87).

Sammanhanget som subjektet eller objektet kopplas eller inte kopplas till förändrar inte subjektet eller objektet i sig, däremot så är framställandet av sammanhanget relevant för vilka slutsatser som dras (Börjesson, 2003, s. 99).

Vidare behandlar *modalitetsbegreppet* instämmande i texten, vilket i sig bidrar till hur diskursen framställs. Exempelvis är ord som *kan*, *tycker*, *jag* och *är* modaliteter i en text som påvisar diskursen textuellt. Modalitet i den aspekten kan till exempel kategoriseras som att vara objektiv eller subjektiv, det vill säga som sanningar, fakta eller tyckande. Det vill säga kan kunskapsförmedling bland annat utläsas utifrån vilken modalitet som väljs, något som är i linje med det socialkonstruktivistiska kunskapsperspektivet (Jørgensen & Philips, 2000, s. 87 f.). Med modalitetsbegreppet kommer vi att se hur de olika partierna instämmer eller inte instämmer i graden av sina påståenden för att förstå hur diskurser om narkotika framställs i motionerna. Dessa två begrepp kommer vara till stor vikt i vår kommande analys för att kunna besvara vår första frågeställning om vilka narkotikadiskurser som kan urskiljas.

4.2.1 Analysprocess

Analysens första steg var en första överblick över det insamlade materialet för att skapa oss en bild av riksdagspartiernas motioner. Vi började sedan att markera transitivitet och modaliteter som utgår från Faircloughs analysmodell i motionerna för att se hur de båda partierna framställer olika förståelser och problem rörande narkotika. Begreppen användes för att se graden av instämmande till olika problembeskrivningar och lösningar, hur allvarligt partierna ser på olika problem eller till vilken grad partierna håller med om olika lösningar relaterade till narkotika. Dessa begrepp kommer i analysen att identifiera problem, problembärare och problemlösningar, vilka av dessa som sedan anses vara mest framträdande kommer att kategoriseras till olika diskurser. Analysen kommer att genomsyras av olika utdrag från partiernas motioner för att exemplifiera diskursernas framställning.

Efter genomförd diskursanalys kommer partiernas identifierade diskurser att tolkas och förklaras genom studiens valda teoretiska ramverk. Analysprocessen kommer sammanfattningsvis att vara en diskursanalys med en integrerad teoretisk analys som besvarar studiens första och andra frågeställning. Avslutningsvis kommer partiernas diskurser att jämföras för att se diskursiva likheter och skillnader vilket kommer besvara studiens tredje frågeställning.

4.3 Studiens tillförlitlighet

Inom forskning finns olika tillvägagångssätt, eller användning av olika kriterier, för att bedöma kvaliteten på studien. Kriterier för att mäta kvalitet på studier skiljer sig mellan en kvantitativ studie och en kvalitativ studie. Enligt Bryman utgör begreppen reliabilitet och validitet viktiga kriterier för kvantitativa forskare. Det finns dock delade åsikter hos forskare huruvida dessa begrepp kan ändras för att innebörden ska passa en kvalitativ forskning eller om kvalitativ forskning ska bedömas utifrån helt andra kriterier och inte minst då begreppet validitet berör mätning (Bryman, 2018, s. 465 f.) vilket inte är avsikten med denna kvalitativa studie. Med tanke på ovanstående resonemang, kommer inga begrepp eller kriterier att användas i denna studie när studiens kvalitet diskuteras.

Vi är medvetna om att det inte går att få en fullständig objektivitet i denna studie då diskursanalysen utgår från högst subjektiva tolkningar. I stället beaktar vi vår subjektivitet och faktorn att våra tolkningar kommer att skilja sig från någon annans. Diskursstudier är subjektiva, personliga tolkningar utformas av personliga värderingar och materialet som analyseras kommer därför att påverkas av våra egna tankar om de olika diskurserna och därmed går det inte att undkomma att studien speglas av våra egna tolkningar (Jørgensen & Philips, 2000, s. 28). Vi är neutrala i vår analys på så sätt att vi inte är kritiska i förhållande till partiernas åsikter utan snarare hur resonemangen lyfts fram samt att vi inte exkluderar eller är selektiva gällande resonemangen på grund av våra egna politiska värderingar.

Vi har försökt så långt som möjligt att detaljerat redogöra för alla delar av forskningsprocessen och våra metodologiska överväganden för att läsare ska kunna bilda sig en uppfattning om studiens kvalitet. Vi är även medvetna om att metodologiska överväganden påverkar studiens resultat och därmed återfinns en diskussion kring detta under studiens resultat (se avsnitt 6.2).

4.4 Forskningsetiska överväganden

Forskning är viktigt för samhällets utveckling, det finns dock ett individskyddskrav inom forskning för att skydda individer mot psykisk och fysisk skada, förödmjukelse och kränkning. Forskningens bidrag till kunskapsfältet ska därför vägas mot de möjliga negativa konsekvenser som forskningen kan leda till för de berörs av forskningen. Individskyddskravet har lagt grunden för fyra allmänna huvudkrav, vilket inte ersätter forskarens eget ansvar, utan syftar till att bidra till forskarens egna reflektioner (Vetenskapsrådet, 2002, s. 5 f.). Dessa krav är direkt kopplade till uppgifter om enskilda individer, vilket inte kan relateras till denna studie, dock har kraven givit oss andra reflektioner.

Studiens analys kommer ta upp motioner som är skrivna av enskilda individer. Dessa enskilda individer representerar dock ett politiskt parti vilket kräver en reflektion kring hur dessa riksdagspartier kan påverkas av denna studie. Syftet med studien är att undersöka hur Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna motionerar kring narkotika för att kartlägga och jämföra hur narkotika diskursivt konstrueras och problematiseras mellan riksdagsåren 2010/11 och 2020/21. Vi har under denna studieprocess haft ett icke-dömande förhållningssätt gällande riksdagspartiernas politik i sig för att minimera risken för att riksdagspartiet eller de enskilda representanterna ska utsättas för förödmjukelse eller kränkningar.

4.5 Arbetsfördelning

Arbetsprocessen vad gäller denna studie har i huvudsak skett på en gemensam grund. Kapitlen bakgrund, forskningsläge, analys, resultat och sammanfattande slutdiskussion har i sin helhet producerats och formulerats av båda författarna. Kapitlen teoretisk referensram och metod har delats upp mellan författarna. För att säkerställa att studien har gjorts tillsammans har innehållet i dessa kapitel diskuteras mellan varandra och kontrollerats av den andra författaren. Författarna tar därmed, oaktat en något uppdelad arbetsfördelning, ett gemensamt ansvar avseende studiens fullständiga innehåll.

5. Analys

Föreliggande kapitel är organiserat i två avsnitt. Först kommer de diskurser som varit mest genomlysande i motionerna att beskrivas. Två primära diskurser från vardera partier har kunnat identifieras utifrån motionerna. Denna identifikation gjordes genom de diskursanalytiska redskapen *transitivitet* och *modalitet* som behandlar instämmande till påståenden samt kopplingen eller icke-kopplingen mellan aktörer och påståenden. Diskursanalysen kommer sedan i samma avsnitt att ställas mot studiens valda teoretiska ramverk.

Analysens första avsnitt, utefter hur narkotika framställs i motionerna, kommer därmed att besvara frågeställningen *Vilka narkotikadiskurser kan urskiljas i Vänsterpartiets respektive Sverigedemokraternas motioner rörande narkotika?* samt frågeställningen *Hur konstrueras narkotikaproblematiken och dess lösningar i Vänsterpartiets respektive Sverigedemokraternas motioner utifrån olika diskurser?* Analysen kommer att avslutas med en jämförande analys av partiernas diskursiva skillnader och likheter, vilket kommer besvara frågeställningen *Vilka diskursiva likheter och skillnader finns det mellan Vänsterpartiets och Sverigedemokraternas motioner rörande narkotika?*

5.1 Diskursanalys av Sverigedemokraterna

5.1.1 Faran med narkotika

I flertalet av motionerna från SD belyses narkotika som en fara och ett problem för både individen och samhället. SD betonar de negativa konsekvenserna av narkotika i sina motioner och lösningarna framstår därefter som hårda och drastiska. Redan i början av den första motionen påpekas faran med narkotika och skada på individ, närstående och samhället:

“Med tanke på den skada och det lidande som alkohol- och narkotikamissbruk innebär, både för individen, närstående och samhället, anser vi att skyddsåtgärder som kan innebära en viss påverkan på den personliga integriteten ska kunna tillämpas.” (Motion 2010/11:So6)

Med hänsyn till faran med narkotikan som SD beskriver i motionen, anser de således att narkotika är så pass allvarligt att personlig integritet ska kunna ignoreras till viss del. SDs tankesätt kring narkotikaanvändandet och dess konsekvenser som något mycket allvarligt efterföljs av drastiska lösningar som speglar narkotikans allvarlighet. I nästkommande utdrag återkommer den integritetskränkande lösningen:

“Sverigedemokraterna anser att förebyggande arbete ska tillåtas mer aktivt i skolorna. Därmed måste ett nytt sätt att tänka kring integritetskränkande åtgärder omvärderas.” (Motion 2012/13:So19)

SD använder ordet *måste* i utdraget för att påtala och instämna med att narkotika är farligt. Detta är ett ord som används genomgående i motionerna för att påtala och understryka allvarligheten med narkotika i förhållande till den skada som narkotikan gör i samhället. Ytterligare ett exempel är följande:

“Vi måste ge de rättsvårdande myndigheterna de verktyg som krävs för att kunna uppfylla målen att motverka dessa skadliga preparats framfart i samhället.” (Motion 2014/15:1506).

SDs bild av narkotika som farligt blir på ett sätt etablerad och oförändrad. Denna etablerade bild förtydligas ytterligare genom partiets beskrivning av de allvarliga konsekvenserna som blir till följd av narkotikabruk. Exempelvis skriver SD:

“Vi vet att drogmissbruk har mycket allvarliga skador för såväl hela samhället som för den enskilda missbrukaren och dennes omgivning. Brottlighet och misär följer i dess spår med omfattande negativa konsekvenser för samhället i stort.” (Motion 2014/15:1506)

SD använder ordet *vet* i motionen för att betona att faran med narkotika, för dem, är given och därmed förs ingen diskussion eller motivering kring faran. I utdraget ovan visas återigen den problembild som är närvarande i motionerna, därtill kopplas även brottlighet, det vill säga kriminella, för att förstärka faran med narkotikan. På så vis förstärks problembilden genom att förmedla ytterligare aspekter som konsekvenser av narkotikan.

Detta visar återigen att SDs motioner kännetecknas av en problembild som betonar fara och som tidigare redovisats speglas SDs lösningar även av narkotikans skadlighet genom dessa aspekter. I nästa utdrag presenterar SD exempelvis en hård lösning som är kopplat till faran med narkotika genom aspekten brottslighet:

“Sverigedemokraterna vill vidare att principen ”tredje gången gillt” bör gälla. Om en person exempelvis för tredje gången begår ett /.../ narkotikabrott i någon form /.../ bör gärningsmannen per automatik dömas till lagens maxstraff för det brott som har det högsta maxstraffet plus det maxtillägg som ges vid flerfaldig brottslighet.” (Motion 2013/14:Ju379)

I utdraget ovan vill SD att narkotikabrottslingar vid tredje gången automatisk ska dömas till maxstraff och maxtillägg. Att SD vill att narkotikabrottslingar ska dömas till maxstraff efter tre gånger tolkar vi speglas av problembilden av faran med narkotika. Precis som i det tidigare utdraget kring integritet visar även detta utdrag på en lösning som vi tolkar är hård och drastisk. Ett mönster i SDs motioner rörande narkotika är att problembilden som de beskriver betonar allvarligheten och faran med narkotika vilket i sin tur legitimerar de hårda åtgärder som SD förespråkar. Ytterligare utdrag som visar att SD använder olika aspekter av konsekvenser i den etablerade problembilden för att förtydliga problembilden av narkotikan är följande motioner:

“Problem med missbruk sjunker allt längre ned i åldrarna, vilket allvarligt riskerar utslagning och ohälsa, inte bara för missbrukarna själva, utan även för anhöriga.” (Motion 2011/12:Fi15)

“Missbruk bland ungdomar skapar trauman som olyckor, tidig död och kriminalitet. Kan vi genom förslaget få tag i ungdomar på ett tidigt stadium, förebygger vi utslagning, familjetragedier, kriminalitet och andra följd effekter.“ (Motion 2017/18:3560).

Dessa motioner visar att SD använder sig av gruppen ungdomar som aktörer för att förstärka bilden av narkotikan som något farligt. SD skriver i motionerna att ungdomars användning av narkotika *skapar* konsekvenser och att användandet *allvarligt* riskerar olika konsekvenser.

SDs tankesätt att faran med narkotika är narkotikaanvändandets konsekvenser, är ett tankesätt som är oförändrat genom motionerna. SD väljer dock i dessa motioner att referera till unga som aktörer som både drabbas av narkotikaanvändandets konsekvenser och bidrar till dem.

Sett till studiens valda teorier och frågeställningen *Hur konstrueras narkotikaproblematiken och dess lösningar i Vänsterpartiets respektive Sverigedemokraternas motioner utifrån olika diskurser?* menar det socialkonstruktivistiska perspektivet att en gemensam syn bildar en verklighetsuppfattning (Wenneberg, 2010, s. 80 f.) och eftersom en kunskap om narkotikans skadlighet i SDs motioner framställs som något självklart, tolkar vi denna självklarhet vara en diskursivt framställd verklighetsuppfattning.

Att narkotika diskursivt uppfattas som skadligt av SD går även att koppla till studiens valda teori om probleminramning. Probleminramningsteorin beskriver att de probleminramningar som får mest uppmärksamhet är de som passar in i den problembild som många har, som i sin tur kan leda till makt. Probleminramningen och problembilden kan enligt probleminramningsteorin stärkas av språket i hur man talar om problemet (Olsson et. al, 2019, s. 66 ff.). SD beskriver narkotika i sina motioner som sanningar; som att *många* delar denna uppfattning. På så sätt belyses även Foucaults (2002; 2017) makt- och kunskapsperspektiv. Vi menar utifrån dessa teorier att denna verklighetsuppfattning som vi anser förmedlas i SDs motioner, skulle kunna legitimera olika maktåtgärder (se exempelvis motion 2012/13:So19) då SD i sina motioner framställer narkotikaproblematiken som sanningar.

Den diskurs som vi kan urskilja i SDs motioner betonar narkotikans allvarlighet genom att påtala skador både för individen själv, dennes anhöriga och samhället i stort. De framställer narkotikans egenskaper och konsekvenser som enbart negativa i sina motioner. SD förstärker och förtydligar även denna bild av faran med narkotika genom att ta upp olika aspekter. Diskursen kännetecknas också av hur SD föreslår lösningar till narkotikaanvändandet, där lösningar och retoriken kring lösningarna speglas av bilden av fara. Dessa åtgärder och lösningar konstrueras och legitimeras därmed genom språket i motionerna som förmedlar narkotikans skador.

Denna beskrivning av narkotika som skadligt finner vi genom partiets användning av modaliteter, det vill säga ordval som visar på graden av partiets instämmande i olika påståenden, som att kunskapen om narkotika är etablerad. Narkotikan *är* skadlig, enligt SD, och vi tolkar därmed att kunskapen i diskursen är ett faktum, det bara *är* så att narkotika är farlig och skadlig. Ord som används är bland annat *måste* och *ska* i förslagen till lösningarna och retoriken kring lösningarna tolkar vi är parallell med problembilden. Vår uppfattning är att SD försöker rättfärdiga lösningar som kan upplevas som drastiska genom att beskriva problembilden på ett sätt där narkotika i samhället framställs som något mycket allvarligt. En allvarlig samhällssituation som *måste* lösas, rättfärdigar drastiska lösningar som till och med kan påverka barns personliga integritet.

5.1.2 Alla andras ansvar

I SDs motioner kopplar även partiet olika samhällsaktörer till att stå till ansvar för olika omständigheter. Dessa omständigheter syns dels i beskrivningen av problembilden, dels i lösningen på problembilden. Se exempelvis nedan motion från 2020/21:

“Ansvaret för missbruks- och beroendevården delas i dag mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Resultatet har blivit att många människor skickas runt mellan olika institutioner och instanser utan att få hjälp.” (Motion 2020/21:2041).

Både hälso- och sjukvården samt socialtjänsten beskrivs, av SD, vara aktörer med ansvar för vården kring missbrukare och ställs även som ansvariga för omständigheten att missbrukare hamnar mellan stolarna. I samma motion går det att utläsa vilka aktörer som SD anser stå för den höga dödligheten bland narkotikamissbrukare i Sverige:

“Sverige har den näst högsta narkotikarelaterade dödligheten i EU vilket är en konsekvens av de senaste decenniernas förda vänsterliberala politik.” (Motion 2020/21:2041).

SD använder en aktör i utdraget för att påtala en problematisk bild av narkotikan - människor dör till följd av “vänsterliberal politik”. Vi tolkar “vänsterliberal politik” som att SD syftar på politiker som inte delar samma ideologi som partiet själva.

Genom att SD använder sig av ordet *är* visar partiet på en bestämd uppfattning om att det är “vänsterliberal politik” som är aktören som bär ansvaret för narkotikadödligheten. Det blir tydligt i utdraget att (vänster)politiker ställs av SD som ansvariga aktörer för narkotikans höga dödlighet. Narkotikadödligheten är ett återkommande ämne och har även tagit upp i tidigare motioner av SD, se exempelvis nedan motion från 2016/2017:

“Det är ytterst oroväckande för såväl enskilda individer som för folkhälsan, och samhället i stort, att dödligheten till följd av narkotika ökar och ligger kvar på en så konstant hög nivå.” (Motion 2016/17:771)

I ovanstående utdrag går det att utläsa ett instämmande av SD med tanke på den ökade narkotikadödligheten. Följande utdrag från motionen, från samma år som ovan, belyser detta ytterligare:

“Resultatet av de insatser som gjorts är för klen och insatserna har uppenbarligen inte varit tillräckliga.” (Motion 2016/17:771).

SD använder sig av orden för *klen* och *uppenbarligen* gällande insatser kring narkotikadödligheten. Vi tolkar användandet av orden som att SD syftar på att aktören/aktörerna som står för insatser mot narkotikadödligheten inte gjort tillräckligt och därför ställs till ansvar för dödligheten i sig. Trots det faktum att inga aktörer omnämns i utdraget blir det underförstått att SD anser att ansvaret för dessa insatser ligger på någon eller några aktörer, frågan är istället vilka aktörer det handlar om. Det kan vara vården, socialtjänsten eller “vänsterliberal politik” som nämnts tidigare alternativt någon annan aktör. Det som däremot blir tydligt är att det handlar om *någon form* av samhällsaktör. En annan omständighet som SD kopplar till en aktör kan utläsas ur följande utdrag gällande cannabis för medicinskt bruk:

“Det saknas även tillräcklig forskning i området, varför riksdagen bör ge regeringen i uppgift att påbörja en plan för att utveckla svensk forskning kring cannabis- och hampaläkemedel samt se över konsekvenserna av att tillåta läkare att skriva ut cannabis- och hampapreparat för medicinskt bruk.” (Motion 2015/16:3118)

I ovanstående utdrag, till skillnad från tidigare utdrag, kopplas ingen aktör att lösa det faktiska narkotikaproblemet och ingen aktör beskylls för att inte tagit sitt ansvar över narkotikaanvändare. I utdraget menar SD istället att det saknas kunskap om cannabis som narkotiskt preparat och regeringen ställs som en ansvarig aktör för att lösa problematiken kring den okunskap som finns gällande preparatet. Återigen lägger SD över ansvaret på andra aktörer.

SDs verklighetsuppfattning i denna diskurs, utifrån den socialkonstruktivistiska teorin, är att SD i sina motioner vill att andra aktörer ska besitta eller redan besitter kunskap kring narkotika samt dess problem och lösningar. Detta mönster i motionerna tolkar vi vara en verklighetsuppfattning om att det saknas kunskap om narkotika och att Sverigedemokraterna därmed förskjuter problemet till andra aktörer.

Något vi ser när problemet kring narkotika skjuts vidare till andra aktörer, det vill säga att partiet i sina motioner uppfattar att andra aktörer ansvarar för narkotikaproblematik än de själva, är att även problemdefinitioner förskjuts till andra aktörer. Probleminramningsteorin nämner att probleminramningar kan göras genom att beskriva olika orsakssamband till problemet (Olsson et. al, 2019, s. 66 ff.) och utifrån detta går det alltså att se att olika aktörers kopplingar till olika narkotikaproblem utgör diskursens probleminramning. Utifrån Foucaults (2002; 2017) makt- och kunskapsperspektiv tolkar vi även att partiets förskjutning av ansvar skulle kunna användas som ett maktmedel. Genom att partiet förskjuter ansvar i probleminramningen, skulle det innebära att andra aktörer än partiet själva bistår med både kunskap och lösningar på olika narkotikarelaterade problem.

I sina motioner framställer SD vissa aktörer som ansvariga för olika omständigheter, exempelvis vården som anses ha brister, att narkotikadödligheten är hög och att det saknas forskning kring narkotikans medicinska bruk. Det är socialtjänsten, vården, regeringen, andra (“vänsterliberala”) politiker och även forskare som framhålls som ansvariga aktörer för dessa omständigheter. SD använder ord som *är* och *uppenbarligen* för att betona situationen kring dessa omständigheter. Vi tolkar dessa ord som att SD starkt betonar att “andra” har ansvar över och ska lösa narkotikaproblematiken och att vissa aktörer är orsaken till narkotikans problematik.

I SDs motioner står det inte alltid explicit vem som är den ansvariga aktören, det går dock att utläsa att det är *någon* aktör som är ansvarig. Ansvar i motionerna gäller dels problematiken och den problembild som beskrivs och dels finns ansvar i lösningen på problemet. I sina motioner konstruerar SD problem och lösningar i form av ansvar.

5.2 Diskursanalys av Vänsterpartiet

5.2.1 Utsatta grupper i fokus

V framställer narkotikaanvändningen i sina motioner utifrån utsatta grupper, partiet fokuserar därför inte på narkotikan i sig utan snarare betonas narkotikans användning leda till olika konsekvenser i form av skador. Dessa konsekvenser betonas av V ligga på olika utsatta samhällsgrupper utifrån deras livsvillkor:

“En persons livsvillkor och socioekonomiska position påverkar hälsan, livsstilen och bruket av alkohol, narkotika, dopning och tobak” (Motion 2010/11:So4)

I detta utdrag menar V att människors livsvillkor påverkar användningen av narkotika. I utdraget ovan förbinds personer som aktörer tillsammans med deras livsvillkor ihop med användningen av narkotika, och denna förbindelse mellan personerna som aktörer och narkotikabruk görs genom Vs användning av ordet *påverkar*. Genom att ordet *påverkar* skrivs i en bestämd form visar det att V tar ställning till att en människans livsvillkor faktiskt påverkar användningen av narkotika. Vidare betonas V inte all användning av narkotika som en fara, utan det är det tunga missbruket som anses vara problematiskt och ge olika konsekvenser. Den “farliga” aspekten av narkotikaanvändning benämns alltså av V i kommande utdrag som beroende och missbruk:

“När det gäller narkotika är det glädjande att Sverige befinner sig på en internationellt sett låg nivå när det gäller hur många som provar droger. Den andra sidan av myntet gäller de tunga missbrukarna” (Motion 2010/11:So4)

Att endast ett fåtal i internationella mått provar på narkotika i Sverige anses *glädjande* medan det tunga missbruket framställs som negativt. Vidare skriver V om kvinnors beroendeproblematik på följande vis:

“Tillgänglig forskning visar att kvinnor med beroende har mer omfattande problem än män i nästan alla avseenden. De börjar tidigare, de söker vård senare, de är sjukare både fysiskt och psykiskt när de söker vård, de har använt mer och tyngre droger under längre tid, de har varit utsatta för våld och sexuella övergrepp i högre utsträckning, de har fler problem i sina ursprungsfamiljer och de har försökt ta sina liv i högre omfattning än männen.” (Motion 2012/13:So20)

I utdraget ovan beskrivs kvinnor vara offer för narkotikaanvändningens konsekvenser och problem och genom att V kopplar kvinnor till dessa konsekvenser blir de en utsatt grupp. I utdraget jämförs även kvinnor med beroende med män med beroende. Att kvinnor beskrivs som offer för olika konsekvenser kring narkotikaanvändning tydliggörs även i senare motioner:

“Kvinnor med beroende är en särskilt utsatt grupp och befinner sig ofta i livssituationer som ökar risken för att utsättas för våld. Våldet kan vara både fysiskt, psykiskt och sexuellt, och deras beroendeproblematik kan leda till att de har svårare att få hjälp eftersom våldet ofta ses som en konsekvens av missbruket. Kvinnor med beroende har ofta problem inom flera livsområden som gör att de har behov av stödinsatser, behandling och vård.” (Motion 2020/21:169)

I ovanstående utdrag framställs kvinnorna på samma sätt som i motionen från 2012/13 som offer för narkotikaanvändningens konsekvenser, men i detta utdrag används ord som *kan* och *ofta*. Orden *kan* och *ofta* kan antas vara ord som förmedlar en viss osäkerhet och skulle kunna betyda att V ser konsekvenserna som just risker i detta utdrag. Dessa ordval skiljer sig från tidigare motioner där ord istället uttrycktes i bestämd form som förmedlade en säkerhet.

Ordvalen behöver nödvändigtvis inte tyda på en osäkerhet kring riskernas existens, utan snarare om dessa risker kommer inträffa. V påvisar alltså faran genom att exemplifiera flertalet konsekvenser och livsvillkor som kvinnor i beroende *kan* ha.

Ur Vs motioner kan vi även utläsa att konsekvenser yttrar sig olika för olika utsatta grupper. Exempelvis inom den utsatta gruppen “barn och unga” menar V att “Barn till missbrukare löper exempelvis en mycket större risk än andra att inte klara av skolan samt att själva få ett beroende senare i livet.” (Motion 2020/21:169). Barn och unga är en utsatt grupp utifrån att de riskerar att få konsekvenser på grund av någon annans bruk av narkotika till skillnad från exempelvis den utsatta gruppen kvinnor som riskerar konsekvenser utifrån sitt eget bruk av narkotika. V beskriver även i kommande utdrag att barn och unga har en ökad risk för att drabbas av exempelvis psykisk ohälsa, vilket även det är kopplat till narkotikabruk:

“Den narkotikarelaterade dödligheten ökade också bland unga förra året. Även den psykiska ohälsan ökar bland unga enligt Folkhälsomyndigheten. Ett stort antal unga, framför allt unga kvinnor och flickor, mår psykiskt dåligt och får problem med ätstörningar och självskadebeteende.” (Motion 2017/18:664)

Unga, och i synnerhet unga kvinnor, kopplas även ihop med psykisk ohälsa i ovanstående utdrag. V menar också att psykisk ohälsa kan vara en faktor som bidrar till en ökad risk för att unga börjar använda narkotika. Kopplingen mellan psykisk ohälsa och användningen av narkotika framkommer i följande utdrag:

“Generellt löper gruppen ensamkommande barn och unga en större risk för psykisk ohälsa och social utsatthet än barn och unga som anlant i sällskap med sina föräldrar. Det kan i sin tur öka risken för narkotikaanvändning.” (Motion 2020/21:169).

Ordet *kan* sätts här återigen i relation till risker för en grupp. Här kan vi även utläsa att inom den utsatta gruppen “barn och unga” finns en undergrupp vilket är ensamkommande barn. Den utsatta gruppen ensamkommande barn kan även kopplas till en annan grupp som återfinns i följande motion där V förklarar att:

“De allt större klassklyftorna i det svenska samhället leder till att vissa grupper är särskilt utsatta och därför har en högre risk att hamna i missbruk och beroende. Till exempel är personer med utländsk bakgrund överrepresenterade bland dem som utvecklar ett beroende. /.../ Förklaringen är inte kulturella skillnader eller personliga upplevelser, /.../ utan det beror på de socioekonomiska förhållandena med hög arbetslöshet, låga inkomster, kort utbildning, trångboddhet m.m.” (Motion 2013/14:So616)

I ovanstående utdrag beskriver V inte några direkta konsekvenser av narkotikan eller missbruket, istället går det att utläsa att missbruk är en risk i sig utifrån den utsatta gruppens socioekonomiska ställning. Precis som de andra utsatta grupperna som tagits upp i partiets motioner kopplas även denna utsatta grupp ihop som aktör till risken och likaså som i de andra motionsutdragen förklaras också risken utifrån gruppens samhälleliga ställning. Detta görs genom att partiet använder sig av ordet *har*. Ordets bestämda form visar på Vs instämmande i att utsatta grupper, återigen, har en högre risk att hamna i ett narkotikamissbruk än gemene man.

I Vs motioner har vi identifierat en dominerande tankegång som förklarar att olika grupper är olika mycket utsatta gällande narkotikaanvändning. Varför just kunskap om *olika* grupper lyfts i diskursen bero på att kunskapen om att olika grupper är olika utsatta inte är en självklarhet för alla. Enligt den socialkonstruktivistiska teorin handlar kunskap om en konsensus kring olika ting, det vill säga en gemensam och social förståelse, samt att olika verklighetsuppfattningar bidrar till olika sociala handlingar (Wenneberg, 2010, s. 80 f.). Av denna anledning är det inte särskilt orimligt att partiet genomgående i sina motioner förklarar dessa grupper utsatthet. Dessa genomgående förklaringar är ett försök av partiet att övertyga läsaren att kunskapen kring de olika grupperna är en verklighet. Detta kan exempelvis utläsas i motion 2012/13:So20 gällande att kvinnor har *mer* omfattande problem än män.

Probleminramningsteorin menar även att när själva probleminramningen görs kommer olika perspektiv på problemet att lyftas upp och synliggöras, men det som samtidigt händer när dessa perspektiv inkluderas i probleminramningen är att andra perspektiv kommer att exkluderas (Olsson et. al, 2019, s. 66 ff.).

Vs motioner belyser som tidigare beskrivet olika grupper som anses vara särskilt utsatta. Det innebär också, enligt teorin, att andra grupper inom området för narkotikamissbruk och beroende exkluderas från problembilden. En tolkning, utifrån teorin, av detta är att alla narkotikaanvändare som faller utanför dessa specifikt utsatta grupper kan bli exkluderade från probleminramningen. En annan tolkning är att V försöker inkludera utsatta grupper som tidigare varit exkluderade från probleminramningen för att alla narkotikaanvändare ska bli inkluderade.

Ur Foucaults (2002; 2017) makt- och kunskapsperspektiv kan en sådan exkludering innebära att den uppfattning och kunskap om narkotika som förmedlas kan komma att påverka de lösningar som föreslås. Eftersom endast vissa grupper synliggörs, kan detta innebära att makten i form av politiska åtgärder enbart kommer att fokuseras på och vara anpassade till dessa utsatta grupper. Den uppfattning som V har om olika gruppers narkotikaproblematik innebär då att olika lösningar anpassas till olika grupper. Utifrån Foucaults resonemang anpassas politiska åtgärder gentemot narkotika, detta utifrån partiets uppfattning och kunskap kring olika samhällsgrupper. Ett annat perspektiv på makt- och kunskap skulle kunna vara att partiet genom sitt språk förmedlar en kunskap som skulle kunna användas som ett verktyg för att inkludera utsatta grupper.

Sammanfattningsvis blir det tydligt i denna diskurs att olika grupper är olika mycket utsatta, eller mer exakt att unga, kvinnor, ensamkommande barn med mera är särskilt sårbara grupper. Narkotikaproblematiken konstrueras i form av olika risker och riskerna får olika betydelse beroende på vilken grupp och hur dess livsvillkor ser ut. Med detta menas att olika utsatta grupper riskerar olika konsekvenser av narkotikaanvändning. Viktigt att poängtera är att narkotikaanvändandet i sig ses som problematiskt *för* och inte *av* grupperna, narkotikaanvändandets risker förklaras därmed av partiet genom olika samhällsgruppers sociala och samhälleliga status. Ord som i andra fall visar på en osäkerhet i instämmande av olika påståenden, såsom *kan* eller *ofta* kan istället tolkas som att partiet har en säkerhet i att livsvillkoren för olika grupper löper omfattande risker för narkotikabruket. Ordval som *kan* visar på en säkerhet att risker finns, men osäkerheten kan istället tolkas ligga på om dessa risker kommer inträffa. Lösningar på narkotikaproblematiken konstrueras i denna diskurs som ett ökat fokus på en förståelse för att olika grupper är olika utsatta för narkotika i Vs motioner.

5.2.2 Narkotikaanvändares (o)jämlighet

Vs motioner präglas av ett starkt fokus på olika ojämlikheter för narkotikaanvändare och mer specifikt fokuserar motionerna på att samhället, genom olika insatser, inte alltid bidrar till jämlikt stöd för narkotikaanvändare. Detta blir exempelvis tydligt i följande utdrag:

“Att lagstiftningen inte är anpassad till behoven leder till bristande resurser och betydande ojämlikhet mellan olika landsändar.” (Motion 2020/21:169)

V visar genom ordet *leder* i utdraget på ett instämmande om att olika resurser inte kan se till olika samhällsgruppers levnadsvillkor eller omständigheter vilket bidrar till en *betydande* ojämlikhet i landet. V påtalar återkommande i sina motioner att insatser för narkotikaanvändare är ojämlikt i samhället. Bristande resurser kan exempelvis vara brist på tillgänglighet till behandlingar:

“Ett återkommande problem är den bristande tillgängligheten på behandling, vilken både ur den missbrukandes perspektiv och ur ett samhälleligt perspektiv är djupt problematisk. Åtgärder ska vidtas så snart någon sökt hjälp eller när ett behov av åtgärder upptäckts. Möjligheten att införa vårdgaranti och med hjälp av denna förstärka den befintliga lagstiftningen, samt öka den nationella likvärdigheten, bör utredas.” (Motion 2015/16:3325)

I ovanstående motion framställer V bristen på behandlingsinsatser som ett faktum, det vill säga utan specifik aktör; det *är* en bristande tillgänglighet. V framställer den bristande tillgängligheten till behandling som ett samhälleligt allvar eftersom partiet inte kopplar problematiken till någon specifik aktör och problematiken blir även omfattande där alla med ett beroende kan inkluderas. Perspektivet kring likvärdighet blir då naturligt eftersom ingen grupp (inom gruppen med beroende och/eller missbruk) specificeras i utdraget. Men även när specifika grupper eller insatser benämns av V betonas ojämlikheten kring de som missbrukar, exempelvis kvinnor:

“Den sociala stämplingen är svårare för kvinnor, vilket betyder att rehabiliteringen måste ta hänsyn även till detta. De är dessutom i minoritet, ca 25 procent av den totala gruppen. Sannolikt är det fler kvinnor som skulle söka sig till vården om de visste att det fanns utrymme och kunskap att möta deras

behov. Därför måste missbruksvården ha kunskaper om och utveckla vård och behandling utifrån kvinnors individuella behov.” (Motion 2012/13:So20)

I ovanstående utdrag blir den sociala stämplingen framställd som ett faktum hos kvinnor som missbrukar och ord som *måste* understryker att aktörer som står för rehabilitering *måste* ta hänsyn till den ojämlikhet som finns. Gruppens, i detta fall kvinnors, behov skapas därmed utifrån den ojämlikhet som gruppen har i samhället och på så sätt kan vi återigen se mönstret om att vård och behandling ska utformas utifrån varje grupps egna ojämlika villkor i samhället. Detta förtydligas även i följande utdrag:

“Det förebyggande perspektivet är av stor vikt inom beroendevården och den behöver vara tillgänglig och särskilt välkomna kvinnor och unga. Beroende är en mångfasetterad och komplex sjukdom med många bottnar, och vården är i behov av att både utvecklas och erbjuda olika vägar till behandling” (Motion 2018/19:2230)

V betonar att ett förebyggande perspektiv behöver vara tillgängligt och särskilt rikta sig till grupperna kvinnor och unga. Genom ordet *behöver* påtalar V därmed att ojämlikhet ska vara i fokus. V förklarar även ytterligare att narkotikaberoende är en sjukdom med många dimensioner där vård och behandling ska ha förståelse för detta och de insatser som ges måste då se till flera aspekter. Vården i ovanstående utdrag ska “utvecklas och erbjuda olika vägar”. Vi tolkar partiets resonemang om narkotikaberoende att vara komplex med flera dimensioner och att handla om jämlikhet utifrån partiets tidigare motioner som påtalar missbrukares individuella behov och perspektiv. Individuella behov är alltså något som genomsyrar Vs motioner kring ojämlikhet. Ett annat exempel på detta är när V talar om enskilda individers behov utifrån samsjuklighet och påtalar då återigen att det är viktigt att se till den enskilda individen och dennes individuella behov:

“Samsjuklighet innebär att hälso- och sjukvården tillsammans med socialtjänsten har ett delat ansvar för att behandla patienter med psykisk sjukdom som också har ett aktivt beroende. Det är viktigt att både rehabilitering och habilitering utgår från patientens egna förutsättningar och förmågor” (Motion 2018/19:2230)

V menar i ovanstående utdrag att insatser måste ges utifrån den enskilde individens behov och påtalar även att vårdens utformning är *viktig* i förhållande till individuella behov. Att jämlikhet är det primära fokuset i Vs motioner är tydligt, vilket också kan utläsas i följande utdrag med resonemanget om att aktörer som står för behandlingsinsatser ska vara sammanhållna och integrerade:

“För att bryta ett beroende krävs det i stället sammanhållna vårdkedjor och behandling med möjlighet till boende” (Motion 2020/21:169).

V menar att sammanhållna vårdkedjor *krävs* för att lösa narkotikaproblematiken. Sammanhållna vårdkedjor tolkar vi innebära vård som är likvärdig för alla. Här framställs vården som en aktör för att se till att jämlik vård för narkotikaanvändare skapas. Sammanhållenheter kan även utläsas i nästa motionsutdrag:

“Landstingen och kommunerna bör tillsammans förstärka rådgivningen riktad till unga vuxna” (Motion 18/19:2230).

Vs tankegång kring ojämlikhet, som redan påtalats, är starkt anknuten i partiets motioner, även om det i vissa fall handlar om en sammanhållenheter mellan olika samhällsaktörer. Detta blir exempelvis underförstått i följande utdrag där V menar att tillgången till denna insats inte *är* jämlik i hela landet samt att V menar att de som har behov av denna typen av insats ska få den:

“Tillgången till substitutionsbehandling/läkemedelsassisterad behandling är i dag ojämnt fördelad i landet och det bör bli lättare att komma in i metadon- och subutexbehandling.” (Motion 2015/16:3325).

I Vs motioner förmedlar partiet en uppfattning om narkotikaanvändares ojämlikhet och beskriver även denna uppfattning genom att ge olika exempel på dessa ojämlikheter. Ett sätt vi urskiljer den socialkonstruktivistiska kunskapsteorin i motionerna är just att partiet exemplifierar olika ojämlikheter som narkotikaanvändare drabbas av. Genom konkreta exempel på ojämlikheter tolkar vi att partiet vill upprätthålla och förmedla deras verklighetsuppfattning.

V framställer denna uppfattning som ett faktum genom deras ordval, ojämlikheten i sig är betydande. Genom att partiet påtalar existensen av narkotikaanvändares ojämlikhet i landet som en självklarhet att ojämlikheten finns, tolkar vi det som att partiet förmedlar att det finns en konsensus kring kunskapen.

Probleminramningsteorin menar, som tidigare beskrivet, att när ett problem blir en politisk fråga sker en inramning av problemet (Olsson et. al, 2019, s. 66 ff.). V framställer den ojämlika vården på ett sätt som knappast kan tolkas vara något positivt då partiet använder ordval som betonar allvarlighet och därmed framställs problemet som ett politiskt problem. Det blir på sätt tydligt hur probleminramningen skapas genom språket i motionerna. På liknande sätt går det även att se kategoriseringar i ordet ojämlikhet. V beskriver narkotikaanvändare som en avvikande 'kategori' i flera aspekter i denna diskurs. Foucault resonerade exempelvis att makt- och kunskap innebar gränsdragningar i vad som exempelvis är normalt eller avvikande (Foucault, 2017, s.250 ff.). Lösningarna som presenteras för att narkotikaanvändare ska bli mer jämlikt behandlade konstrueras språkligt genom att narkotikaanvändare uppfattas som en avvikande grupp av V.

Sammanfattningsvis har denna diskurs i Vs motioner ett fortsatt fokus på utsatta grupper, dock är denna diskurs mer fokuserad på olika insatser för narkotikaanvändare som exempelvis vård och behandlingar än föregående identifierad diskurs. Diskursen kännetecknas av ojämlikhet, dels den ojämlikhet som finns gällande tillgängligheten till olika insatser och behandlingar för narkotikaanvändare och dels en ojämlikhet som betonar att individer inom de utsatta grupperna har olika behov och förutsättningar. Ojämlikhet som ett fenomen framstår i denna diskurs som ett faktum. Vi tolkar att V uppfattar ojämlikhet av narkotikaanvändare som ett faktum och ett problem. Detta då V använder ord som *betydande* och *måste*. Dessa ordval tolkar vi som att partiet konstruerar och förstärker problematiken av narkotikaanvändarnas ojämlikhet. Lösningar konstrueras i diskursen då ord som *måste* starkt instämmer och betonar vikten av att aktörer *måste* beakta och ta *hänsyn* till den ojämlikhet som beskrivs i partiets motioner.

5.3 Jämförande analys

Detta avsnitt kommer att redogöra för likheter och skillnader mellan de olika diskurserna vi identifierat i Sverigedemokraternas respektive Vänsterpartiets motioner och därmed besvara studiens tredje frågeställning: *Vilka diskursiva likheter och skillnader finns det mellan Vänsterpartiets och Sverigedemokraternas motioner rörande narkotika?*

Både SD och V problematiserar narkotika, dock finns det betydande skillnader i hur partierna skapar problembilder kring narkotikan. Diskursen *Faran med narkotika*, fanns det redan för SD en etablerad problembild som genomsyrade hela diskursen, genom modaliteter och transiviteter konstaterades skadorna som narkotika genererar för såväl individer som samhälle som ett faktum då partiet menar att det är självklart att narkotika genererar skador. Genom partiets framställande av narkotika har vi tolkat deras problemdefinition som att narkotikans skador kan drabba *alla* i samhället, oavsett vem du är så riskerar du samma skador av narkotika som alla andra. Det är här de betydande skillnaderna mellan partiernas resonemang blir tydliga. V beskriver precis som SD att narkotika skapar olika problem, dock betonar inte partiet i sina motioner faran med narkotika som substans i sig på det sätt som SD gör. Vs bärande diskurs, *Utsatta grupper i fokus*, betonar i stället vad användningen av narkotika kan leda till för konsekvenser, specifikt för olika utsatta samhällsgrupper.

Att det skiljer sig åt i hur olika samhällsgrupper betonas i vardera partis diskurser är en intressant aspekt. I SDs diskurser betonas enbart gruppen ungdomar, där denna grupp anses vara problembärare och en grupp där partiet motiverar lösningar kring narkotikaproblematik. Detta till skillnad från Vs motioner där olika samhällsgrupper används för att förklara varför just narkotika är problematiskt. Grupperna betonas specifikt utifrån olika narkotikarelaterade problem som varierar grupper emellan, exempelvis så betonas det att *missbrukande* kvinnor är speciellt utsatta för våld i Vs motioner.

Vår tolkning av att utsatta grupper inte betonas i SDs motioner, men att de har ett väldigt starkt fokus i Vs motioner gör att det blir en tydlig diskursiv skillnad mellan partiernas motioner. När V betonar olika gruppers utsatthet bidrar det till att narkotika diskursivt framställs som ett komplext problem med flera dimensioner, där narkotikans skador ses både utifrån kön, klass och bakgrund. Detta till skillnad från SDs motioner där narkotika är ett endimensionellt problem och narkotikans skador blir detsamma för narkotikaanvändaren oavsett kön, klass och bakgrund.

En annan gemensam punkt som partierna tar upp i sina motioner är hur olika aktörer belyses utifrån narkotikaproblematik. Båda partierna betonar i sina motioner hur olika aktörer, exempelvis vårdsektorn, är betydande för narkotikaanvändare. Skillnaderna på olika aktörers betydande i motionerna visar däremot påtagliga skillnader. Medan Vs diskurs, *Narkotikaanvändares (o)jämlighet*, visar på hur olika insatser för narkotikaanvändare är ojämlig i Sverige och att olika samhällsaktörer, såsom vården, måste ta hänsyn till narkotikaanvändares individuella behov, så beskylls olika aktörer av SD för olika narkotikarelaterade problem. Utifrån SDs diskurs, *Alla andras ansvar*, är det aktörer som ses som både problembärare och problemlösare. Det politiska ansvaret förskjuts av SD i denna diskurs till andra aktörer än partiet själva, medan V i diskursen *Narkotikaanvändares (o)jämlighet*, istället betonar ett gemensamt ansvar genom att påtala de brister som behöver utvecklas hos olika aktörer utan att beskylla aktörerna för narkotikarelaterade problem.

6. Slutsatser och diskussion

Under följande kapitel kommer vi inledningsvis att redogöra för studiens slutsatser i relation till studiens forskningsfrågor. Vi kommer också föra en metoddiskussion som kommer beröra teoretiska och metodologiska konsekvenser för studien samt diskutera studiens resultat genom att återkoppla studiens slutsatser till tidigare forskning. Kapitlet avslutas med ett resonemang om fortsatt forskning kring svensk narkotikapolitik.

6.1 Slutsatser

Det framkommer i denna studie att narkotikans problematik framställs på olika sätt i SDs och Vs motioner rörande narkotika genom de olika uppfattningar som förmedlas och genom olika probleminramningar. Utifrån både metod och studiens teoretiska ramverk gick det att se hur narkotika som problem framställs på olika sätt. I riksdagspartiernas motioner, genom studiens metod, kunde två diskurser som var särskilt framstående urskiljas utifrån vardera parti. Sverigedemokraternas diskurser var *Faran med narkotika*, som betonade allvarligheten med narkotika samt diskursen *Alla andras ansvar*, som kännetecknas genom Sverigedemokraternas ansvarsförskjutning till andra aktörer avseende problembärare och problemlösare. Vänsterpartiets diskurs *Utsatta grupper i fokus* påtalar specifika grupper inom narkotikaanvändare som på olika sätt är extra utsatta för narkotikans konsekvenser och diskursen *Narkotikaanvändares (o)jämlighet*, betonar den ojämlikhet som finns mellan narkotikaanvändare gällande missbruks- och beroendevård och det gemensamma ansvaret som bör finnas mellan olika samhällsaktörer.

Vi har också visat hur narkotika diskursivt konstrueras på olika sätt i Sverigedemokraternas respektive Vänsterpartiets motioner. Genom att sätta studiens valda teorier mot både vilka ordval partierna använde sig av för att visa på instämmande i olika påståenden samt hur partierna kopplade eller inte kopplade aktörer till olika omständigheter, gick det att se hur partiernas olika diskurser utformades. Genom den socialkonstruktivistiska teorin kunde vi tolka hur partierna framförde uppfattningar om narkotika och vi kunde även få en förståelse för hur en verklighetsuppfattning av narkotikaproblematik kunde se ut.

Genom studiens andra valda teori om hur probleminramningar görs blev det även där tydligt hur olika problemdefinitioner genomsyrade diskurserna. Partiernas olika probleminramningar blev ett sätt att se hur narkotikan problematiseras i diskurserna. Det blev även tydligt ur Foucaults makt- och kunskapsperspektiv hur det teoretiska ramverket knyts ihop och genom att se hur studiens valda teorier vävdes samman kunde vi se hur partiernas uppfattning av narkotikaproblematiken och dess lösningar förhåller sig till makt i form av politiska åtgärder.

Vi har också visat att det finns tydliga diskursiva likheter och skillnader i riksdagspartiernas motioner. Exempelvis problematiserar båda riksdagspartierna narkotika i sina motioner i form av konsekvenser. Narkotikans konsekvenser framställs av Sverigedemokraterna som något självklart som kan drabba alla narkotikaanvändare, till skillnad från Vänsterpartiet som menar och betonar att vissa utsatta grupper har en betydligt högre risk att drabbas av olika konsekvenser. Sverigedemokraterna betonar konsekvenser av narkotika som konsekvenser av en substans, medan Vänsterpartiet framhåller andra konsekvenser som kan komma av användning av narkotika, såsom exempelvis risken för kvinnor att utsättas för våld vilket ses som en konsekvens av användandet av narkotika men inte som en konsekvens av substansen i sig (se exempelvis motion 2020/21:169).

En annan diskursiv både likhet och skillnad mellan riksdagspartiernas motioner är användning av grupper. Både Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet framhöll grupper i sina motioner. Vänsterpartiet framhöll utsatta grupper kontinuerligt i sina motioner för att visa på dessa gruppers utsatthet, medan Sverigedemokraterna använde sig av en grupp, ungdomar, för att visa på problembärare vilket i sin tur legitimerar och motiverar båda riksdagspartiernas politiska förslag. En sista likhet och skillnad är belysandet av olika samhällsaktörer i riksdagspartiernas motionerna, dock belyser partierna samhällsaktörerna på lite olika sätt. Vänsterpartiet belyser samhällsaktörer för att visa på en ojämlik vård och betonar det gemensamma ansvaret, medan Sverigedemokraterna beskyller samhällsaktörer för problem relaterade till narkotika och för att sedan förskjuta sitt politiska ansvar.

6.2 Metoddiskussion

Studien har analyserats genom vårt val av teoretiskt ramverk. Det teoretiska ramverk som har valts för studien påverkar vilka perspektiv och vad som blir belyst. Detta innebär dock också att vissa perspektiv blir exkluderade i denna studie och att ett alternativ val av teoretiskt ramverk hade belyst andra perspektiv. Det är på så sätt troligt att genom att använda sig av annat teoretiskt ramverk hade vi fått alternativa slutsatser på våra frågeställningar. Det hade varit intressant att genomföra en analys på nytt genom andra teorier för att se hur slutsatserna hade förändrats och på så sätt utvecklat kunskapen om och sett narkotikapolitiken ur ett annat perspektiv. Vi anser dock att oavsett ur vilket perspektiv eller ingång en forskare väljer att använda sig av gynnar det forskningsområdet, vilket även gäller för framtida forskning.

De metodologiska redskapen, *transitiviteter* och *modaliteter* som använts har bidragit på ett fruktbart sätt för att urskilja hur narkotikans textuella och diskursiva framställning sett ut hos de två partierna. Genom ett helhetsperspektiv har flera slutsatser om diskursernas framställning kunnat göras och gett en nyanserad bild av hur narkotika framställs i diskurserna. Det är dock viktigt att belysa att analysen gjorts utifrån våra egna tolkningar och att materialet som analyserat antagligen hade kunnat analyserats på ett annat sätt med andra slutsatser utifrån att studiens slutsatser baseras på egna tolkningar. Vi tror dock att redskapen kunnat ge oss en verklighetsförankrad bild som inte påverkats allt för mycket av våra egna tolkningar och slutsatser har enligt vår uppfattning på ett nyanserat sätt kunnat kopplas till det narkotikapolitiska forskningsläget. Vi anser vidare att våra val av teorier och metod har varit effektiva för att belysa det narkotikapolitiska läget på ett ärligt sätt.

6.3 Diskussion om forskning

Denna studie har haft som avsikt att kartlägga hur narkotika diskursivt konstrueras och problematiseras. Studiens syfte har uppfyllts genom att vi bland annat har analyserat hur Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna konstruerar och problematiserar narkotika genom partiernas språkbruk i motioner. En omfattande del av det forskningsläge som finns kring svensk narkotikapolitik berör det narkotikapolitiska läget i Sverige på en generell nivå. Studiens diskursiva mönster hade därför inte som avsikt att undersöka det konkreta narkotikapolitiska läget hos de olika partierna, men de diskursiva mönster som funnits i motionerna kan ställas mot resultat från den narkotikapolitiska forskningen.

Resultatet Edman (2013) kom fram till och betonar i sin artikel är att politiker framställer narkotika som orsak till olika skador i samhället och att narkotikans skadlighet är en ståndaktig åsikt i svensk narkotikapolitik. Likaså kom både Tops (2001) och Hübner (2001) fram till, i sina studier, att den svenska narkotikapolitiken framställer narkotika som en fara för samhället. Föreliggande uppsats kom fram till att båda partier har konstruerat narkotika som en samhällsfara, men språkliga skillnader mellan de diskurser som identifierades hos de två partierna visade att samhällsfara uttryckte sig på olika sätt. Att narkotika framställdes som något farligt var ståndaktigt i båda partiernas motioner. Det finns alltså betydande likheter mellan denna forskning och studiens resultat. Däremot är det inte så enkelt som att narkotika enhetligt är en samhällsfara i politiken som analyserats. Språket i partiernas motioner visade att det finns en betydande skillnad på vad för faror narkotika anses leda till. Sverigedemokraterna betonade att narkotika i sig ledde till omfattande samhällsskador och faror. Vänsterpartiet menade istället att olika samhällsgrupper hade större risker till skador på grund av narkotika, där det inte var drogen i sig utan droganvändandets sociala konsekvenser.

Gällande studier från Neicun et al. (2019) Chatwin (2018) som förklarade att Sverige har en restriktiv narkotikapolitik, fanns det både likheter och skillnader mellan partierna. Chatwin (2018) betonade även i sin studie att partierna är överens om att det inte finns någon anledning att ändra på den restriktiva politik som råder i Sverige idag kring narkotika.

Denna diskursstudie visade dels att det finns en restriktiv narkotikapolitik hos Sverigedemokraterna med tanke på språkanvändningen som betonar allvar samt de drastiska åtgärder som föreslås, men dels också att Vänsterpartiet däremot menar att den restriktiva narkotikapolitiken ska förändras för att nå droganvändare och kunna erbjuda olika insatser.

Mycket likt den studie som Moore et al. (2015) bedrivit som visade att droganvändare blir socialt exkluderade påvisades även i denna studies resultat. Social exkludering av svenska droganvändare beskrevs dock i studien vara på grund av att droganvändare ansågs vara offer för personligt lidande. Däremot belyser Moore et al. även att sannolikheten är högre att droganvändare får straff i stället för vård. Denna diskursstudie visar, som redogjorts ovan, att målet för Vänsterpartiet är att narkotikabrukare ska få vård. Betoningen på social exkludering kunde utläsas i Vänsterpartiets motioner och var tydligt genomgående i partiets båda diskurser. Detta var inte ett diskursivt mönster som återfinns i de diskurser som identifierades i Sverigedemokraternas motioner. Dock visar även denna studie att Sverige har en restriktiv narkotikapolitik idag utifrån de diskurser som återfanns i båda partiernas motioner, vilket kan instämma med påståendet att sannolikheten är högre att droganvändare blir straffade.

Månsson och Ekendahls (2015) studie visade att de partier som förespråkar restriktivitet och förbud förhåller sig till forskning i deras resonemang. Även Ekendahls (2009) studie visar att narkotikaproblem beskrivs av partier som en sanning genom partiernas språkliga användning och den kunskap, kring narkotikaproblematik, som beskrivs som en sanning genererar sedan en lösning, som ses som den enda lösningen på problemet. Resultatet från denna diskursstudie visade till skillnad från Månsson och Ekendahl (2015) att Vänsterpartiet som inte förespråkade restriktivitet i större utsträckning förhåller sig till forskning som stöd. Resultaten som framgick av denna studie visade även att narkotikaproblematik beskrivs av partierna som en sanning genom användningen av ord som exempelvis *är*, även då påstående inte är underbyggt med forskning eller fakta. Detta i linje med de resonemang som Ekendahl (2009) lyfte i sin studie.

En av de diskurser som identifierades i Sverigedemokraternas motioner, *Alla andras ansvar*, har tydliga paralleller och likheter till Roumeliotis (2014) studie. Roumeliotis (2014) kom fram till det politiska ansvaret kring narkotika förskjuts till andra aktörer och att andra aktörer, som exempelvis experter, ska vara de som löser problemen kring narkotika. Hela den diskurs som identifierades utgick från att narkotikarelaterade problem och dess lösningar låg på andra än Sverigedemokraterna.

Som en avslutande reflektion kring forskningsläget vill vi även lyfta upp denna studies resultat gentemot vad Goldbergs (2021) studie visade. I studien visades det att Sverige under flera decennier försökt lösa narkotika- och missbruksproblematiken, och att Sverige idag är längre ifrån ett drogfritt samhälle än när arbetet kring narkotika startade. I denna diskursstudie där partierna försöker lösa narkotika- och missbruksproblematiken, verkar däremot partierna inte vara överens gällande hur problematiken ska lösas, något som möjligtvis hindrar Sveriges utveckling i arbetet med narkotika.

6.4 Förslag på framtida forskning

Forskningsläget, som vi diskuterat tidigare, visade att det saknas komparativ forskning kring olika svenska riksdagspartiers narkotikapolitik. Denna studie berörde enbart motioner från två riksdagspartierna vilket bidragit till forskningsläget. Dock hade det varit intressant att analysera och jämföra andra riksdagspartier för att ytterligare belysa riksdagspartiers narkotikapolitik. Narkotika, som problemformuleringen lyder, är ett aktuellt och inte minst omfattande problem som ger olika konsekvenser både för den enskilda individen och för samhället i stort samt att narkotika högst sannolikt kommer att vara en del av samhället på olika områden inom överskådlig framtid. Det finns därmed ingen anledning att inte fortsätta utveckla forskningsläget och vi hoppas att denna studie kan agera som en inspiration för framtida forskning.

7. Källförteckning

Andersson, Lisa, Anders Håkansson, Jonas Berge & Björn Johnson (2021) Changes in opioid-related deaths following increased access to opioid substitution treatment.

Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy 16(1). DOI:

[10.1186/s13011-021-00351-4](https://doi.org/10.1186/s13011-021-00351-4)

Bolander, Eva & Andreas Fejes (2015) Diskursanalys. I: Fejes, Andreas & Robert Thornberg (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. Andra uppl. Stockholm: Liber.

Boréus, Kristina (2015) Diskursanalys. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Stockholm: Liber

Brottsförebyggande rådet (2020) *Narkotikabrott*.

<https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/narkotikabrott.html>

[2021-04-26]

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje uppl. Stockholm: Liber

Börjesson, Mats (2003) *Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (2019) *Drogutvecklingen i Sverige 2019*. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Chatwin, Caroline (2018) Mixed Messages from Europe on Drug Policy Reform: The Cases of Sweden and the Netherlands. *Journal of Drug Policy Analysis* 11(1). DOI: 10.1515/jdpa-2015-0009

David, Matthew & Carole D. Sutton (2016) *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur

Edman, Johan (2013) The ideological drug problem. *Drugs and alcohol today* 13(1), s. 9-19. DOI:10.1108/17459261311310808

Ekendahl, Mats (2009) The construction of maintenance treatment legitimacy: a discourse analysis of a policy shift. *Evidence & Policy* 5(3): 247-265. DOI: 10.1332/174426409X463794

Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (2020) *Europeisk narkotikarapport 2020: Huvudfrågor*. Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå

Expressen (2020) *Här tar SD-toppen Darko Mamkovic kokain på bordet* [<http://www.expressen.se/nyheter/har-tar-sd-toppen-kokain-fran-bordet-fangas-pa-filmen/>]. Hämtat: 2021-05-11]

Folkhälsomyndigheten (2019) *Den svenska narkotikasituationen 2019*. Solna: Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten (2020) *Samlad uppföljning av ANDT-strategin 2016–2020*. Solna: Folkhälsomyndigheten

Foucault, Michel (2002) *Vetandets arkeologi*. Lund: Arkiv

Foucault, Michel (2017) *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv

Goldberg, Ted (2021) A path forward for Swedish drug policy? *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 38(2), s. 112–124. DOI: 10.1177/1455072520978352

Goldberg, Ted (2012) Vad händer om vi legaliserar narkotika? *Socialvetenskaplig tidskrift* 19(1), s. 56-64.

Hübner, Lena (2001) *Narkotika och alkohol i den allmänna opinionen*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.

Jørgensen, Marianne & Louise Phillips (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Kriminalvården (2019) *Kriminalvård och Statistik*. Norrköping: Kriminalvården.

Moore, David, Suzanne Fraser, Jukka Törrönen & Mimmi Eriksson Tinghög (2015) Sameness and difference: Metaphor and politics in the constitution of addiction, social exclusion and gender in Australian and Swedish drug policy. *International journal on drug policy* 26(4), s. 420-428. DOI: 10.1016/j.drugpo.2015.01.011

Månsson, Josefin & Mats Ekendahl (2015) Protecting prohibition: The role of Swedish information symposia in keeping cannabis high-profile problem. *Contemporary Drug Problems* 42(3), s. 209-225. DOI: 10.1177/0091450915599348.

Neicun, Jessica, Marthe Steenhuizen, Robin van Kessel, Justin C Yang, Attilio Negri, Katarzyna Czabanowska, Ornella Corazza & Andres Roman-Urrestarazu (2019) Mapping novel psychoactive substances policy in the EU: The case of Portugal, the Netherlands, Czech Republic, Poland, the United Kingdom and Sweden. *Public Library of Science* 14(6). DOI: 10.1371/journal.pone.0218011

Olsson, Jan, Monika Berg, Erik Hysing, Ann- Catrin Kristianssen & Anna Petersén (2019) *Policy i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur

Prop. 2020/21:132. En förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021-2025.

Romelsjö, Anders, Barbro Engdahl, Marlene Stenbacka, Anna Fugelstad, Ingrid Davstad, Anders Leifman & Ingemar Thiblin (2010) Were the changes to Sweden's maintenance treatment policy 2000-06 related to changes in opiate-related mortality and morbidity? *Addiction* 105(9), s. 1625-1632. DOI: [10.1111/j.1360-0443.2010.02999.x](https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2010.02999.x).

Roumeliotis, Filip (2014) Drug prevention, politics and knowledge: Ideology in the making. *Addiction Research & Theory* 22(4), s. 336-347. DOI: 10.3109/16066359.2013.856886

Svenska dagbladet (2019) *V: Avkriminalisera bruk för att stoppa gängvåldet*
[<https://www.svd.se/sjostedt-legalisera-bruk-for-att-stoppa-gangvaldet>]. Hämtat:
2021-05-11]

Svensson, Bengt (2014) Svenska narkotikapolitik på reträtt. *Rus & samfunn* 8(1), s.
42-46.

Sverigedemokraterna (2020) *Missbruk*. [<https://sd.se/our-politics/missbruk/>]. Hämtat:
2021-04-26]

Tops, Dolf (2001) *A Society with or without drugs?: Continuity and change in drug
policies in Sweden and the Netherlands*. Diss. Lund: Lunds universitet

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom
humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vänsterpartiet (2020) *Droger, missbruk och beroende*.
[<https://www.vansterpartiet.se/politik/droger-missbruk-och-beroende/>]. Hämtat:
2021-04-26]

Wenneberg, Sören Barlebo (2010) *Socialkonstruktivism - positioner, problem och
perspektiv*. Malmö: Liber

8. Bilaga

Motioner: <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/>

Sökord: "Narkotika"

Riksmöte: 2010/11 - 2020/21

Filtrering: Riksmöte, dokumenttyp och riksdagsparti.

Följande lista är sorterad efter riksdagsparti därefter i kronologisk ordning.

Motion 2010/11:So6 med anledning av prop. 2010/11:47 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken av Margareta Sandstedt och Per Ramhorn (SD)

Motion 2011/12:Fi15 med anledning av prop. 2011/12:100 2012 års ekonomiska vårproposition av Jimmie Åkesson m.fl. (SD)

Motion 2012/13:So19 med anledning av prop. 2012/13:77 God kvalitet och ökad tillgänglighet inom missbruks- och beroendevården av Margareta Larsson (SD)

Motion 2013/14:Ju379 Kriminalpolitisk partimotion av Jimmie Åkesson m.fl. (SD)

Motion 2014/15:1506 Generalklausul mot kemiska preparat med narkotisk effekt av Olle Felten och Kent Ekeröth (SD)

Motion 2015/16:3118 Åtgärder mot missbruk av tunga mediciner av Markus Wiechel och Jeff Ahl (SD)

Motion 2016/17:771 ANDT av Christina Östberg (SD)

Motion 2017/18:3560 Drogtester i skolan av Roger Hedlund (SD)

Motion 2020/21:2041 Förbättra missbruks- och beroendevården av Christina Östberg m.fl. (SD)

Motion 2010/11:So4 med anledning av prop. 2010/11:47 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken av Eva Olofsson m.fl. (V)

Motion 2012/13:So20 med anledning av prop. 2012/13:77 God kvalitet och ökad tillgänglighet inom missbruks- och beroendevården av Eva Olofsson m.fl. (V)

Motion 2013/14:so616 Socialpolitik av Eva Olofsson m.fl. (V)

Motion 2015/16:3325 med anledning av skr. 2015/16:86 En samlad strategi för alkohol-,narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016-2020 av Karin Rågsjö m.fl. (V)

Motion 2017/18:664 En jämlik folkhälsa - fokus på alkohol- och narkotikapolitik av Karin Rågsjö m.fl. (V)

Motion 2018/19:2230 Psykisk ohälsa - en fråga om jämlik behandling av Karin Rågsjö m.fl. (V)

Motion 2020/21:169 En solidarisk beroendevård av Karin Rågsjö m.fl. (V)